

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Vývoj orgánů samosprávy vybrané obce – vliv systému voleb na složení místních zastupitelstev

Aneta Krejzová

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Aneta Krejzová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Vývoj orgánů samosprávy vybrané obce – vliv systému voleb na složení místních zastupitelstev

Název anglicky

The development of the local government in selected municipality – the influence of the electoral system on the composition of local councils

Cíle práce

V souladu s teorií regionálního rozvoje lze zastupitelstvo obcí v České republice považovat za jeden z klíčových endogenních rozvojových faktorů. V této souvislosti se bakalářská práce bude soustředit právě na oblast formování místních zastupitelstev v obcích České republiky. Konkrétně bude zaměřena na mechanismus ustanovení místních politických sborů. Cílem práce je v této souvislosti posoudit formát a konsekvence systému voleb obecních zastupitelstev. Tato problematika bude řešena s ohledem na problematičnost komunálního volebního systému, která je dlouhodobě předmětem odborné diskuse. Dílčím cílem, který má vést k naplnění cíle hlavního, je posoudit vliv zájmů voličů na personální složení místního zastupitelstva v souvislosti účinků volebního systému.

Metodika

Subjektem studia bakalářské práce bude systém voleb místních zastupitelstev v České republice. Objektem bude jeho účinek v kontextu zájmů voličů. Práce bude orientována na studium volebního systému na vzorku vybraných obcí (přibližně 10-15). Základním datovým souborem, který bude využit ke studiu, budou volební data, získaná prostřednictvím Českého statistického úřadu (www.volby.cz). Teoretická východiska textu bakalářské práce budou získána formou studia odborné literatury.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

volební systém, obec, komunální volby, voliči, disproporcionalita

Doporučené zdroje informací

BALÍK, S. – HÁJEK, L. *Komunální volby v roce 2018*. Brno: Munipress, 2020. ISBN 978-80-210-9602-8.

BALÍK, S. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

BERNARD, J. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.

ČMEJREK, J. – BUBENÍČEK, V. – ČOPIK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radek Kopřiva, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 17. 8. 2021

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 31. 01. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Vývoj orgánů samosprávy vybrané obce – vliv systému voleb na složení místních zastupitelstev" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu práce panu Ing. Radku Kopřivovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi během zpracování práce poskytl.

Vývoj orgánů samosprávy vybrané obce – vliv systému voleb na složení místních zastupitelstev

Abstrakt

Tato bakalářská práce je orientována na mechanismus ustanovení obecních zastupitelstev prostřednictvím voleb. Cílem práce je posoudit systém komunálních voleb v České republice s ohledem na jeho problematické aspekty. Práce je rozdělena do dvou hlavních částí. V první části jsou popsána teoretická východiska, která s daným tématem souvisí. Jsou zde vysvětleny základní pojmy týkající se územní samosprávy, obcí a následně je popsán formát a konsekvence systému voleb do místních zastupitelstev. Druhá část se zaměřuje na analýzu komunálních voleb proběhlých v roce 2018 v konkrétních obcích ležících ve vybraném regionu. Zkoumán je zejména vliv zájmů voličů na následné složení zastupitelstev. Následně je provedeno vyhodnocení a komparace volebních výsledků jednotlivých obcí a celkové zhodnocení komunálního volebního systému.

Klíčová slova: obec, zastupitelstvo obce, volební systém, komunální volby, voliči, disproporcionalita, volební strana, kandidátní listina, preferenční hlasování

The development of the local government in selected municipality – the influence of the electoral system on the composition of local councils

Abstract

This bachelor thesis is focused on the mechanism of establishing municipal councils through elections. The aim of this work is to assess the system of municipal elections in the Czech Republic, including its problematic aspects. The thesis is divided into two main sections. In the first section is described the theoretical background related to the topic. It contains basic concepts related to the territorial self-government, municipalities and then it explains the format and consequences of the system of municipal elections. The second section focuses on the analysis of municipal elections which were held in 2018 in specific municipalities located in the selected region. The analysis focuses especially on the influence of voter's interests on the subsequent composition of local councils. In conclusion, an evaluation and comparison of election results of individual municipalities and the overall assessment of the local electoral system is made.

Keywords: municipality, municipal council, electoral system, municipal elections, electorate, disproportionality, electoral party, list of candidates, preferential voting

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika.....	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Veřejná správa a samospráva	13
3.1.1 Územní samospráva.....	13
3.1.2 Vznik územní samosprávy v českých zemích	13
3.2 Obec a její dělení.....	14
3.2.1 Obec.....	14
3.2.2 Městys.....	15
3.2.3 Město a statutární město	15
3.2.4 Působnost obce	15
3.3 Orgány obce	16
3.3.1 Zastupitelstvo obce	17
3.3.2 Rada obce.....	18
3.3.3 Starosta obce.....	18
3.3.4 Obecní úřad.....	19
3.3.5 Zvláštní orgány obce.....	19
3.3.6 Místní referendum.....	20
3.4 Volby v České republice	20
3.4.1 Volební právo	20
3.4.2 Volební systémy	21
3.5 Komunální volební systém a jeho proměnné	22
3.5.1 Volební obvod.....	22
3.5.2 Forma kandidatury	23
3.5.3 Struktura hlasu	23
3.5.4 Volební klauzule.....	24
3.5.5 Volební formule.....	24
3.6 Lokální politické stranictví	25
3.6.1 Politické strany v obecních zastupitelstvech	25
3.6.2 Nezávislí kandidáti a jejich sdružení	25
3.7 Problematicčnost komunálního volebního systému.....	26
3.7.1 Zavádějící volební systém	26
3.7.2 Dezinterpretace celostátních výsledků.....	28
3.7.3 Nestabilita volebních stran.....	28

3.7.4	Význam preferenčního hlasování	29
3.7.5	Problematika v malých obcích.....	30
4	Vlastní práce.....	32
4.1	Charakteristika okresu Litoměřice	32
4.1.1	Základní charakteristika.....	32
4.1.2	Administrativní členění.....	33
4.2	Volební účast v komunálních volbách	34
4.3	Výsledky komunálních voleb 2018 v konkrétních obcích.....	35
4.3.1	Obec Lhotka nad Labem.....	35
4.3.2	Obec Lukavec	36
4.3.3	Obec Sedlec	37
4.3.4	Obec Pišťany.....	38
4.3.5	Obec Malé Žernoseky	39
4.3.6	Městys Brozany nad Ohří	40
4.3.7	Město Bohušovice nad Ohří	41
4.3.8	Město Libochovice	43
4.3.9	Město Ústěk	44
4.3.10	Město Štětí	45
4.3.11	Město Lovosice.....	47
4.3.12	Město Roudnice nad Labem	49
5	Výsledky a diskuse	51
5.1	Komparace volebních výsledků	51
5.1.1	Malé obce.....	51
5.1.2	Střední obce	52
5.1.3	Velké obce	52
5.2	Vyhodnocení volebních výsledků	53
6	Závěr	55
7	Seznam použitých zdrojů	57
7.1	Literatura	57
7.2	Odborné články	57
7.3	Legislativa.....	58
7.4	Internetové zdroje.....	58

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa okresu Litoměřice	32
Obrázek 2: Administrativní členění okresu Litoměřice.....	33

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet volených zastupitelů v závislosti na počtu obyvatel	17
Tabulka 2: Počty hlasů kandidujících subjektů v obci Lhotka nad Labem	36
Tabulka 3: Počty hlasů kandidujících subjektů v obci Lukavec.....	37
Tabulka 4: Počty hlasů kandidujících subjektů v obci Sedlec.....	38
Tabulka 5: Počty hlasů kandidujících subjektů v obci Píšťany	39
Tabulka 6: Počty hlasů kandidujících subjektů v obci Malé Žernoseky	40
Tabulka 7: Počty hlasů kandidujících subjektů v městysi Brozany nad Ohří	41
Tabulka 8: Počty hlasů kandidujících subjektů ve městě Bohušovice nad Ohří	42
Tabulka 9: Počty hlasů kandidujících subjektů ve městě Libochovice	44
Tabulka 10: Počty hlasů kandidujících subjektů ve městě Ústěk.....	45
Tabulka 11: Počty hlasů kandidujících subjektů ve městě Štětí.....	46
Tabulka 12: Počty hlasů kandidujících subjektů ve městě Lovosice.....	48
Tabulka 13: Počty hlasů kandidujících subjektů ve městě Roudnice nad Labem	50

Seznam grafů

Graf 1: Průměrná volební účast v letech 2002-2018 (v %)	34
Graf 2: Zastoupení kandidátů jednotlivých skupin v malých obcích (v %)	51
Graf 3: Zastoupení kandidátů jednotlivých skupin ve středních obcích (v %).....	52
Graf 4: Zastoupení kandidátů jednotlivých skupin ve velkých obcích (v %).....	52

Seznam použitých zkratk

ANO – Akce nespokojených občanů 2011

ČR – Česká republika

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

ČSÚ – Český statistický úřad

HNHRM – Hnutí nezávislých za harmonický rozvoj obcí a měst

KDU-ČSL – Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

NK – nezávislý kandidát

ODS – Občanská demokratická strana

ORP – obec s rozšířenou působností

PP – politická příslušnost

SNK – Sdružení nezávislých kandidátů

SNK ED – SNK Evropští demokraté

SPD – Svoboda a přímá demokracie

STAN – Starostové a nezávislí

1 Úvod

Česká komunální politika je již dlouhodobě atraktivním tématem, které je řešeno řadou politologů. Čím dál častěji se stává předmětem odborných diskusí, a to v různých souvislostech. Proces formování místních zastupitelstev českých obcí, do něhož se prostřednictvím voleb mohou určitým dílem zapojit i samotní občané, je mnohdy označován za obtížný a problematický. Volby jsou důležitým nástrojem zastupitelské demokracie, nelze tedy zpochybňovat jejich významnost. Právě tematika komunálního volebního systému a jeho mechanismu je častým námětem odborných výzkumů a diskusí. Jedná se o systém zcela odlišný od ostatních volebních systémů, obzvláště samotným způsobem volby, který voliči umožňuje své hlasy kombinovat napříč všemi volebními stranami. Řada odborníků se zároveň shoduje na tom, že je tento volební systém pro voliče nejméně srozumitelný a mnohdy produkuje rozporuplné výsledky. Tato bakalářská práce se proto zaměřuje na komunální volby a specifika problematických aspektů, které v současnosti systém voleb do místních zastupitelstev provází.

V první části práce jsou popsána teoretická východiska týkající se daného tématu. Nejprve jsou vymezeny základní pojmy jako veřejná správa, územní samospráva a obec, které jsou základním východiskem této problematiky. Dále jsou charakterizovány typy obcí a jednotlivé obecní orgány. Zbývající kapitoly jsou věnovány volbám. Blíže jsou popsány formát a konsekvence komunálního volebního systému. Důraz je kladen zejména na rešerši textů zabývajících se jeho problematičností.

Následná vlastní analytická část práce je orientována na rozbor volebních výsledků dosud posledních řádných komunálních voleb, které se konaly v roce 2018. Konkrétně se zaměřuje na 12 vybraných obcí ležících v okrese Litoměřice. V analytické části je nejprve provedena stručná charakteristika tohoto regionu. Na základě rozboru volebních dat zvolených obcí je následně posouzen český komunální volební systém s ohledem na jeho problematické aspekty, které jsou specifikovány v teoretické části práce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je posoudit volební systém do zastupitelstev obcí v České republice a mechanismus ustanovení místních politických sborů. Zaměřuje se zejména na jeho problematické aspekty, které jsou dlouhodobě předmětem odborné diskuse. Dílčím cílem práce, který vede k naplnění cíle hlavního, je posoudit vliv voličů a jejich zájmů na personální složení obecních zastupitelstev. Konkrétně je zkoumáno, jak se liší zájmy voličů oproti tomu, jak je po vyhodnocení výsledků voleb zastupitelstvo poskládáno a zda preferenční hlasy přidělené jednotlivým kandidátům skutečně dopomáhají ke změně pořadí na kandidátní listině a následně také zisku mandátu.

2.2 Metodika

Práce je rozdělena na teoretickou a vlastní analytickou část. Teoretická východiska byla vypracována pomocí studia relevantní odborné literatury, článků vydaných v politologických periodikách a příslušné legislativy v podobě zákonů souvisejících s tématem práce.

Ve vlastní části práce bylo využito analýzy sekundárních dat. Jedná se o volební data získaná prostřednictvím volebního portálu Českého statistického úřadu (dostupné na www.volby.cz). Studována byla konkrétně data 12 zvolených obcí nacházejících se v okrese Litoměřice z dosud posledních řádně konaných komunálních voleb, které se uskutečnily ve dnech 5. a 6. října 2018. Následně byl pomocí těchto dat proveden rozbor českého komunálního volebního systému. Výzkum je zaměřen především na počty získaných hlasů jednotlivých kandidátů vyskytujících se na kandidátních listinách zkoumaných obcí. Pomocí nich je zjišťováno, zda úspěšným kandidátům pomohlo k získání mandátu zastupitele výhodné pořadí na kandidátní listině, vysoký počet preferenčních hlasů a s tím související velká podpora voličů, anebo kombinace obou možností.

3 Teoretická východiska

3.1 Veřejná správa a samospráva

Pojem veřejná správa je možno definovat jako souhrn činností a úkolů, které jsou prováděny na jednotlivých vládních úrovních ve veřejném zájmu. V užším pojetí je rozdělena do dvou odvětví: státní správa a samospráva. Subjekty veřejné správy jsou orgány, které vykonávají veřejnou moc, jejíž prvotním nositelem je stát. Veřejnou moc lze dále rozdělit na státní moc a zbývající veřejnou moc. Státní moc je vykonávána prostřednictvím orgánů státní správy, tedy státními institucemi a vládními činiteli. Zbývající část veřejné moci je následně přenechávána nestátním subjektům, z čehož pramení podstata samosprávy (Balík, 2009, s. 11).

3.1.1 Územní samospráva

Samospráva je nejen jedním ze dvou odvětví veřejné správy, ale i klíčovým pojmem v oblasti komunální politiky a zejména prvkem demokracie a demokratického vládnutí. Vedle územní samosprávy rozlišujeme také samosprávu zájmovou, kterou představují zejména profesní sdružení nebo komory. Územní samospráva je zakotvena v Ústavě České republiky, konkrétně v hlavě sedmé, a doplněna legislativou v podobě 2 zákonů: zákon č. 128/2000 Sb., o obcích a zákon č. 129/2000 Sb., o krajích. Podstata územní samosprávy tkví v tom, že její nositelé vytváří vlastní orgány, díky kterým rozhodují o svých záležitostech samostatně bez zásahu orgánů státní správy, s výjimkou některých zákonem stanovených případů (Kadeřábková, Peková, 2012, s. 16).

Nositelé územní samosprávy se nazývají územní samosprávné celky. V České republice jsou tyto subjekty rozděleny do dvou úrovní, a to na základní územní samosprávné celky, jejichž představiteli jsou obce, a vyšší územní samosprávné celky, jimiž jsou kraje (Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR).

3.1.2 Vznik územní samosprávy v českých zemích

Počátky územní samosprávy na českém území jsou situovány do roku 1848, kdy došlo v Rakouském císařství k významné revoluci, která přinesla mimo jiné i zásadní reformy v oblasti veřejné správy. V tomto roce proběhla důležitá změna v podobě zrušení poddanství, což se pojí se zánikem patrimoniální neboli vrchnostenské správy. Ač se do této doby určité prvky samosprávy v českých zemích objevovaly, bylo tomu tak pouze ve

významných královských městech, v poddanských a venkovských obcích však nikoliv. V roce 1849 byl následně přijat Prozatímní zákon obecní. Jedná se o první právní úpravu obecního zřízení, díky kterému se začala formovat komunální politika a její současná podoba (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 19-20).

3.2 Obec a její dělení

Podstata obce a jejího zřízení je definována v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Jedná se o veřejnoprávní korporaci a rovněž tedy i o právnickou osobu, jelikož v právních vztazích jedná svým jménem a na vlastní odpovědnost. Obec je vymezena vlastním katastrálním územím a musí být obývána občany. Disponuje svým majetkem a hospodaří s vlastním rozpočtem. Jejím cílem je zajišťovat rozvoj svého území a efektivně uspokojovat potřeby svých občanů, díky čemuž chrání a hájí veřejný zájem, který je vymezen právními předpisy (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, § 1, § 2).

3.2.1 Obec

Termín obec v širším pojetí zahrnuje veškeré základní samosprávné jednotky, které splňují výše zmíněnou definici pramenící ze zákona o obcích. V České republice bylo ke konci roku 2021 evidováno celkem 6 258 obcí, z nichž 229 obcí neslo označení městys a 608 mělo status města (ČSÚ, 2021).

V užším pojetí se pak rozlišují 4 typy obce: obec, městys, město a statutární město. O obci se zde dá hovořit jako o jednotce, která nesplňuje podmínky kladené pro získání statusu městys, město nebo statutární město. V takovém případě se jedná o jednotku, která může být jinak nazývána venkovskou nebo malou obcí. V současnosti není pojem venkovská obec v odborné literatuře jednotně definován, některá stanoviska však hovoří o venkovské obci jako o obci, ve které žije méně než 2 000 obyvatel. V České republice se malé obce vyskytují v hojné míře a tvoří valnou většinu všech obcí.

S výjimkou některých statutárních měst se však jedná pouze o symbolické označování územních jednotek a rozdíly mezi jednotlivými typy obcí lze nalézt pouze v pojmenování jednotlivých obecních orgánů, jejich kompetence se prakticky vůbec neliší (Balík, 2009, s. 20).

3.2.2 Městys

Pro povýšení obce na městys nejsou momentálně ze zákona kladeny žádné podmínky. Městys má v současnosti spíše tradiční charakter a vychází z historického konceptu, kdy tímto označením v minulosti byla pojmenována například zemědělská sídla s oprávněním pořádat dobytčí trhy. Neexistuje zde ale podmínka, že městys musí být spjat s touto historickou tradicí a může být jmenován i nově, a to předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Z určitého hlediska se nyní o městysi dá hovořit jako o obci, která je velikostně větší než venkovská obec, avšak nesplňuje podmínku pro získání statusu města (Balík, 2009, s. 21).

3.2.3 Město a statutární město

Zákon o obcích stanovuje podmínku, že možnost jmenování obce jako město má taková obec, ve které žije alespoň 3 000 obyvatel. Status města, po odsouhlasení vlády, stanovuje předseda Poslanecké sněmovny.

Mezi městem a statutárním městem může být již zásadní rozdíl, a to ten, že statutární město má možnost rozčlenit své území na dílčí městské části nebo obvody. Tuto pravomoc však využívá pouze malá část z nich. Jednotlivé městské části mají svá vlastní zastupitelstva a další samosprávné orgány, kterým vznikají různé kompetence. Díky nim si městské části nebo obvody mohou o svých záležitostech rozhodovat samostatně. Statutární město jako celek je spravováno orgány statutárního města.

Statutárních měst bylo k roku 2022 v České republice celkem 27. Řadí se mezi ně všechna krajská města s výjimkou hlavního města Prahy, které je upraveno zvláštním zákonem. Dalšími statutárními městy jsou například Přerov, Chomutov, Děčín, Mladá Boleslav, Karviná nebo Třinec. Všechna statutární města jsou uvedena v zákoně o obcích, proto je tedy možné počet statutárních měst zvýšit pouze vydáním novely tohoto zákona (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, § 3, § 4).

3.2.4 Působnost obce

Obci je umožněno vykonávat velkou řadu zákonem stanovených činností, které se dále rozdělují dle působnosti na samostatné a přenesené.

V rámci samostatné působnosti obec vykonává obec takové činnosti, které jsou předmětem zájmu obce a jejích občanů. O těchto záležitostech rozhoduje obec samostatně bez zásahu státních nebo krajských orgánů. Řadí se mezi ně například rozvoj obce,

schvalování rozpočtu, zřizování příspěvkových organizací, zakládání právnických osob nebo navrhování změn katastrálních území obce. Mezi další záležitosti samostatné působnosti patří stanovení počtu členů rady obce, volba starosty, místostarosty a dalších členů rady obce nebo zřízení obecní policie. Klíčové je také vytváření přívětivých podmínek pro uspokojování potřeb občanů jako je bydlení, doprava, vzdělávání, kulturní rozvoj a ochrana veřejného pořádku (Kadeřábková, Peková, 2012, s. 19-21).

Působnost přenesená vymezuje část zákonem stanovených kompetencí státní správy svěřenou obci k výkonu obecnímu orgánu. Orgány obce se při výkonu přenesené působnosti řídí zákony a rovněž také usneseními vlády nebo rozhodnutím krajského úřadu. Při realizování přenesené působnosti poskytují obecním orgánům odbornou a metodickou pomoc výhradně krajské úřady.

Orgán, který je zřízen pro výkon státní správy prostřednictvím přenesené působnosti jemu svěřené zvláštním předpisem, se nazývá pověřený obecní úřad. Obce s pověřeným obecním úřadem se také označují jako obce II. stupně. Dále v souvislosti s přenesenou působností rozlišujeme obce s rozšířenou působností, jinak označovány jako obce III. stupně. Tyto obce jsou stanoveny zvláštním zákonem a mají vedle výkonu přenesené působnosti pověřeným obecním úřadem také oprávnění na základě veřejnosprávní smlouvy vykonávat přenesenou působnost jiné obce (Čmejrek, Kopřiva, s. 38).

3.3 Orgány obce

„Obec jakožto veřejnoprávní korporace může navenek jednat jen prostřednictvím svých orgánů, respektive funkcionářů – fyzických osob“ (Balík, 2009, s. 67).

Mezi orgány obce, které jsou definovány v zákoně o obcích, se řadí zastupitelstvo obce jako hlavní a nejdůležitější orgán a následně další orgány, jimiž jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Názvy orgánů se u jednotlivých typů obce liší, kupříkladu v případě města se jedná nikoliv o zastupitelstvo obce, radu obce a obecní úřad, ale o zastupitelstvo města, radu města a městský úřad. Zvláštní případ pojmenování orgánů se vyskytuje u statutárního města, které je vedle zastupitelstva města dále spravováno radou města, primátorem, magistrátem a zvláštními orgány města. Pokud je statutární město rozděleno na jednotlivé městské části nebo obvody, ty jsou pak spravovány samostatnými subjekty (Zákon č.128/2000 Sb., o obcích, § 5).

3.3.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo je základním a nejvyšším samosprávným orgánem obce. Jako jediný obecní orgán je definován v Ústavě ČR, ostatní orgány doplňuje zákon o obcích. Skládá se z různého počtu členů. Tento počet se pohybuje mezi 5 až 55 členy a je odvozen v závislosti na velikosti obce podle počtu obyvatel žijících v dané obci. Z této skutečnosti vyplývá, že čím více obyvatel v dané obci žije, tím více členů do zastupitelstva je voleno. Konkrétní počty volených zastupitelů jsou vyobrazeny v následující tabulce. Jedinou odchylku představuje hlavní město Praha, které je upraveno vlastním zákonem. Tam je do zastupitelstva voleno mezi 55 až 70 členy.

Tabulka 1: Počet volených zastupitelů v závislosti na počtu obyvatel

Počet obyvatel	Počet volených zastupitelů
méně než 500	5 až 15
více než 500 a méně než 3 000	7 až 15
více než 3 000 a méně než 10 000	11 až 25
více než 10 000 a méně než 50 000	15 až 35
více než 50 000 a méně než 150 000	25 až 45
více než 150 000	35 až 55

Zdroj: Čmejrek, 2008, s. 36, vlastní zpracování

Zastupitelstvo obce je jediným orgánem, jehož členové jsou voleni přímo, a to občany dané obce. Mandáty jednotlivých členů zastupitelstva jsou získávány prostřednictvím výsledků komunálních voleb. Mezi hlavní činnosti vykonávané zastupitelstvem patří výhradně záležitosti týkající se samostatné působnosti. Jmenovitě se jedná například o schvalování programu rozvoje obce a územního plánu obce, schvalování místního rozpočtu či závěrečného účtu nebo zřizování finančního, kontrolního a dalších výborů. Zastupitelstvo má rovněž oprávnění vydávat obecně závazné vyhlášky, navrhnout změny katastrálního území nebo vyhlášovat místní referenda.

Pro to, aby bylo usnesení zastupitelstva platné, je potřeba souhlas alespoň nadpoloviční většiny všech členů. Zasedání zastupitelstva jsou vždy veřejná, ze zákona probíhají minimálně 1x za 3 měsíce, případně dle potřeby i častěji, a zpravidla jsou svolávána starostou. O jejich průběhu musí být pořízen zápis, který je následně zveřejněn a zpřístupněn k nahlédnutí všem občanům a na základě kterého obec informuje občany o své činnosti (Čmejrek, 2008, s. 36-37).

3.3.2 Rada obce

Rada obce je výkonný orgán, který je podřízen zastupitelstvu. Mezi členy rady patří starosta, místostarosta a ostatní členové rady, tzv. radní. Skládá se vždy z lichého počtu členů – tvoří ji minimálně 5, maximálně 11 subjektů, a tento počet nesmí být vyšší než jedna třetina počtu všech volených zastupitelů. V případě, že má zastupitelstvo obce méně než 15 mandátů, rada se v této obci vůbec nezřizuje a její činnosti jsou vykonávány starostou, případně zastupitelstvem dané obce. Schůze rady jsou, na rozdíl od zasedání zastupitelstva, neveřejné a probíhají v různých časových intervalech, které jsou stanoveny obcí podle potřeby, nikoliv zákonem. Ze schůze je pořizován zápis, který musí být přístupný pro nahlédnutí zastupitelům obce. Usnesení rady obce je platné v případě, kdy vyjádří svůj souhlas nadpoloviční většina všech jejích členů (Balík, 2009, s. 72-73).

Mezi hlavní kompetence rady obce patří zejména přijímání návrhů pro jednání zastupitelstva, zabezpečení hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, vydávání nařízení obce, zřizování komisí, projednávání návrhů či připomínek členů zastupitelstva nebo komisí, ukládání pokut v samostatné působnosti, uzavírání nájemních smluv nebo například schvalování organizačního řádu obecního úřadu a zřizování jeho odborů (Koudelka, 2007, s. 197-199).

3.3.3 Starosta obce

Starosta je orgánem, jehož nejvýraznější pravomoc má čistě reprezentativní charakter. Je bez sporu nejviditelnějším orgánem obce, zejména díky tomu, že jeho hlavní funkcí je obec zastupovat navenek. Společně s jeho zástupcem, tedy s místostarostou obce, je členem zastupitelstva. Místostarosta je pověřen zastupováním obce v době starostovy nepřítomnosti a může jich být zvoleno i vícero. Je zde stanovena podmínka, že volený starosta i místostarosta musí být občanem České republiky, čímž se liší od volby členů zastupitelstva obce, kde tato podmínka neplatí.

Volba starosty i místostarosty probíhá nepřímo, vzhledem ke skutečnosti, že jsou voleni právě členy zastupitelstva. Tento způsob volby je často předmětem debat a v souvislosti s tímto tématem se hovoří o zavedení přímé volby starosty, kdy by vzniklo právo volit starostu občanům. Dle Balíka by ale mělo o tomto tématu smysl diskutovat až v případě, kdy by došlo k výraznému rozšíření jeho pravomocí. „*Stará politologická zásada říká, že charakteru volby musí odpovídat charakter pravomocí*“ (Balík, 2009, s. 75-76).

Další významnou funkcí starosty je jmenování tajemníka obecního úřadu, k čemuž je však nutné získat souhlas ředitele krajského úřadu. V obcích, kde tajemník své zastoupení nemá, jeho funkce vykonává sám starosta. Starosta je dále pověřen například včasným zajištěním přezkoumání hospodaření obce, informováním veřejnosti o činnosti obce nebo svoláváním a řízením zasedání zastupitelstva a rady obce a podepisováním zápisů z jejich jednání či podepisováním právních předpisů obce (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 46).

3.3.4 Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, který stojí v jeho čele, a dalšími subjekty, jimiž jsou místostarosta (případně více místostarostů), zaměstnanci obecního úřadu a v některých obcích také tajemník obecního úřadu. Hlavní činností obecního úřadu je plnit úkoly zadané zastupitelstvem nebo radou obce. Obecní úřad může být rozčleněn na jednotlivé odbory a oddělení na základě činností, které vykonávají.

Funkci tajemníka je umožněno ustavit všem obcím, ze zákona je však povinně zřizována pouze v obcích s pověřeným obecním úřadem a obcích s rozšířenou působností. Tajemník je odpovědný za výkon přenesené působnosti, plnění úkolů zadaných ostatními orgány, stanovení platů zaměstnancům obecního úřadu a vydávání vnitřních organizačních norem obecního úřadu. Významná je také jeho účast na zasedání zastupitelstva a rady obce, kde je držitelem poradního hlasu. Za svoji činnost je odpovědný starostovi obce. V obcích, kde tajemník jmenován není, plní jeho funkce starosta (Čmejrek, Kopřiva, 2007, s. 47-48).

3.3.5 Zvláštní orgány obce

Dalšími významnými orgány obce jsou výbory, které jsou zřizovány zastupitelstvem. Tyto orgány plní zejména kontrolní a poradní funkci. Každá obec má povinnost zřídit finanční a kontrolní výbor. Tyto výbory musí mít minimálně 3 členy, přičemž nárok na členství nemá starosta, místostarosta ani tajemník obecního úřadu. Finanční výbor zajišťuje kontrolu hospodaření s financemi a majetkem. Kontrolní výbor dohlíží na to, zda je plněno usnesení zastupitelstva a rady obce a rovněž provádí kontrolu dodržování právních předpisů. Mezi další výbory, které mohou být zastupitelstvem obce zřízeny, patří například výbor pro národnostní menšiny nebo osadní výbory pro jednotlivé části obce.

Mezi zvláštní orgány obce se řadí také komise, které zřizuje rada obce. Komise plní výhradně poradní funkci radě obce. Rovněž může být vytvořena pro výkon přenesené působnosti (Čmejrek, 2008, s. 40-41).

3.3.6 Místní referendum

Jediným nástrojem přímé demokracie, který lze v České republice v tuto chvíli použít a který je upraven vlastním zákonem, je místní referendum. Slouží k přímému zapojení občanů do politického dění a ovlivňování místních záležitostí v dané obci. Občané se tímto způsobem mohou podílet na rozhodování o všech záležitostech samostatné působnosti kromě věcí týkajících se rozpočtu, místních poplatků a volení starosty, místostarosty apod. Pravomoc vyhlásit místní referendum náleží zastupitelstvu obce. Referendum může být vyhlášeno z vůle zastupitelstva nebo na základě podání petice požadovaným počtem občanů. Platnost referenda je podmíněna alespoň 50% volební účastí, 50 % zúčastněných voličů pak musí s návrhem souhlasit (Balík, 2009, s. 80-81).

3.4 Volby v České republice

Volby jsou základním prvkem v oblasti zastupitelské demokracie. Jedná se o nejdůležitější způsob politické participace občanů, tedy možnosti zapojení občanů do politického procesu a jednání o veřejných záležitostech. Klíčovou funkcí voleb je zjistit aktuální požadavky občanů a na základě nich rozložit politické síly a rozdělit zvolené kandidáty na jednotlivé mandáty. Volby plní také kontrolní funkci, kdy občanům vzniká právo kontrolovat jimi zvolené zastupitelské orgány a jejich činnost (Čmejrek, 2008, s. 48).

Mezi nejdůležitější prvky voleb se řadí svoboda volby a politická pluralita. Tyto pojmy znázorňují nutnost existence dostatečného počtu kandidátů, mezi kterými má občan právo volit. Volba musí proběhnout čistě na základě vlastního úsudku občana a v žádném případě nesmí být ke své volbě donucen. Hlasování musí proběhnout tajně a anonymně.

3.4.1 Volební právo

Svobodné volby musí rovněž dodržovat princip všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Volební právo je rozděleno na volební právo aktivní a pasivní a lze ho získat dosažením určitého věku. Aktivní volební právo představuje právo volit a v České republice ho získává automaticky každý občan, který dosáhl zletilosti, tedy věku 18 let. Výjimku tvoří například občané s omezenou svéprávností, kteří jsou nezpůsobilí k právním úkonům. Pasivní volební právo, tj. právo být volen, je získáváno dosažením věku 18, 21 nebo 40 let na základě toho, o jaké volby se jedná (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 51-52).

V České republice existuje možnost přímé volby prezidenta a představitelů obou komor Parlamentu ČR, tedy Poslanecké sněmovny a Senátu. Dále se zde uskutečňují volby do Evropského parlamentu, obecních a krajských zastupitelstev.

3.4.2 Volební systémy

Volební systém představuje princip, který ukládá způsob zacházení s hlasy voličů a jejich převádění na mandáty. K funkčnosti volebního mechanismu přispívají jeho základní komponenty, jimiž jsou volební obvod, forma kandidatury, struktura hlasu, volební klauzule a volební formule (Čmejrek, 2008, s. 52).

Dle základní charakteristiky jsou volební systémy rozděleny na základě mechanismu převádění hlasů na mandáty na několik typů. Mezi dva klíčové, které jsou ve volbách v České republice využívány, patří většinový volební systém a proporční volební systém, jinak zvaný systém poměrného zastoupení. Jednodušším z nich je systém většinový, který je typický jednomandátovým volebním obvodem – je zde tedy volen pouze jeden kandidát, který následně získá mandát. Dle podílu hlasů potřebného k získání mandátu se většinový systém dále dělí na relativní a absolutní. V případě systému relativní většiny se vítězem voleb stává ten kandidát, který získá nejvyšší počet hlasů již v 1. kole voleb. Jinak je tomu u systému absolutní většiny, kde je k vítězství kandidáta potřeba dosáhnout nadpoloviční většiny hlasů, tedy více než 50 % všech hlasů. Jedná se nejčastěji o dvoukolový systém voleb. Systém absolutní většiny je v ČR využíván v rámci konání voleb do Senátu a volby prezidenta republiky (Chytilík a kolektiv, 2009, s. 25-27).

Proporční volební systém je charakteristický zpravidla vícemandátovými volebními obvody, kde se jednotlivé mandáty rozdělují mezi zvolené kandidáty. V ČR je využíván výhradně listinný volební systém, který představuje existenci kandidátních listin, na kterých jsou vyobrazeny kandidující strany a jednotliví kandidáti. Lze se zde setkat i s tzv. preferenčními hlasy, pomocí kterých má volič možnost ovlivnit pořadí kandidátů přidělením hlasu preferovanému kandidátovi, v případě voleb v ČR lze kandidátů označit i více. Systém poměrného zastoupení je považován za složitější, vzhledem ke skutečnosti, že získané hlasy je nutno na mandáty následně prostřednictvím některé z metod přepočítat. Naopak velká výhoda tohoto systému spočívá v jeho spravedlnosti. Tento volební systém ČR uplatňuje ve volbách do zastupitelstev obcí a krajů, Poslanecké sněmovny a Evropského parlamentu (Bureš a kolektiv, 2012, s. 190-191).

3.5 Komunální volební systém a jeho proměnné

Pojem komunální volby představuje způsob výběru členů do obecních zastupitelstev. Podstata a fungování komunálních voleb je definována v samostatném zákoně č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí. Aktivní volební právo v případě konání komunálních voleb náleží nejen plnoletým občanům ČR, ale také plnoletým občanům jiného státu, kteří mají na území dané obce přihlášen trvalý pobyt, a to pokud tuto možnost ukládá mezinárodní smlouva, kterou je ČR vázána. Obdobně je tomu i u pasivního volebního práva (Čmejrek, 2008, s. 51).

Funkční období obecních zastupitelstev je čtyřleté, řádné komunální volby se tedy konají dle zákona 1x za 4 roky. V důsledku vzniku různých situací však může dojít k nutnosti konání předčasných voleb. Může se jednat o dodatečné volby, které se konají v případě, že se volby v řádném termínu z určitého důvodu nekonaly. Dále může nastat situace opakování voleb z důvodu, že jsou volby konané v řádném termínu prohlášeny soudem za neplatné. Volební zákon také zmiňuje termín nové volby, které mohou být konány v důsledku rozpuštění zastupitelstva, snížení počtu zastupitelů pod požadovanou hranici nebo při zrodu nové obce (Balík, 2009, s. 107-108).

3.5.1 Volební obvod

Jedním ze základních komponentů volebních systémů je volební obvod. Komunální volby představují vícemandátové volební obvody. Největší roli zde hraje jejich velikost, která vychází z počtu svěřených mandátů danému obvodu. Tento prvek má patrně největší vliv na proporcionalitu voleb. Větší velikost obvodu zaručuje vyšší proporcionalitu volebních výsledků. Naopak v případě malého volebního obvodu se proporcionalita snižuje a zvyšuje se jejich disproporcionalita. Proporcionalita může klesnout až na kritickou hranici, kterou vyznačují cca pětimandátové obvody (Chytilek a kolektiv, 2009, s. 185).

Ve většině obcí je vytvořen jeden volební obvod. Zastupitelstvo má však oprávnění za určitých podmínek vytvářet a spravovat volebních obvodů více. Minimální počet volených členů zastupitelstva v jednotlivém obvodu je 5 u obce do 10 000 obyvatel, 7 u obcí do 50 000 obyvatel a 9 v obcích s více než 50 000 obyvateli. V jednotlivých městských částech či obvodech statutárních měst nebo hlavního města Prahy je povoleno vytvořit pouze jeden volební obvod (Čmejrek, 2008, s. 52).

3.5.2 Forma kandidatury

Forma kandidatury je ovlivněna typem volebního obvodu, který je v případě komunálních voleb vícemandátový. Komunální volební systém je typickým příkladem, kdy se využívá listinný volební systém poměrného zastoupení a s tím pojící se kandidátní listiny a možnost udělení preferenčních hlasů. Konkrétně je ve volbách do zastupitelstev obcí uplatňován systém volné neboli otevřené kandidátní listiny. Volná kandidátní listina představuje možnost voliče využít tzv. kombinovaný hlas, díky čemuž může kombinovat své hlasy napříč různými kandidátními listinami (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, s. 55-56).

Kandidátní listiny jsou podávány jednotlivými volebními stranami. Volební stranu mohou reprezentovat registrované politické strany či hnutí a jejich koalice, dále také nezávislí kandidáti nebo jejich sdružení, sdružení politických stran nebo hnutí. Každý kandidát smí kandidovat pouze za jednu volební stranu (Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, § 20).

3.5.3 Struktura hlasu

Struktura hlasu je úzce spjata s formou kandidatury. Prostřednictvím svého hlasu má volič možnost projevit své politické preference. Existují dva typy hlasů, a to hlas jediný nebo vícenásobný. V komunálních volbách se využívá hlas vícenásobný, který je spjat s otevřenými kandidátními listinami a umožňuje voliči vykonat svou volbu hlasováním buď pro jednu kandidátní listinu, anebo zde existuje možnost udělit preferenční hlasy kandidátům z různých volebních stran napříč všemi kandidátními listinami. Tyto dva postupy se dají také kombinovat, jedná se tedy rovněž o kombinovaný hlas voliče. Preferenčních hlasů je možno udělit tolik, kolik zastupitelů je celkem v dané obci voleno.

Volba musí proběhnout v každém případě osobně vložením upraveného volebního lístku do úřední obálky před volební komisí v daném okrsku. Jednotlivé hlasy jsou poté sčítány následujícím způsobem:

- pokud volič označí jednu volební stranu, hlas obdrží každý její kandidát dle pořadí až do výše počtu volených členů,
- pokud volič označí kandidáty jakékoliv strany, hlas obdrží tito označení kandidáti,
- v případě použití kombinovaného hlasu pro určitou volební stranu a zároveň kandidátů jiných stran obdrží hlas primárně označení kandidáti jiných stran a až poté kandidáti označené strany dle pořadí až do naplnění výše volených členů.

(Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 62-63)

3.5.4 Volební klauzule

Volební klauzule, jinak nazývána uzavírací, je další proměnnou proporčních volebních systémů definující uměle vytvořenou hranici vyjádřenou v procentech, kterou musí volební strana překročit, aby ji byly následně přerozděleny mandáty. Redukuje tak počet subjektů, které mají schopnost mandáty získat. V České republice je tato hranice nastavena na 5 %, a to jak v komunálních, tak i ve všech ostatních volbách využívajících proporční volební systém. To znamená, že k dosažení mandátu musí volební strana obdržet alespoň 5 % ze všech hlasů podělených počtem členů zastupitelstva a násobených počtem účastníků kandidujících za danou stranu. Při nesplnění určitých podmínek se procentuální hranice nutná k dosažení mandátů může snižovat (Balík, 2009, s. 98).

3.5.5 Volební formule

Posledním ze základních komponentů volebních systémů je volební formule. Jedná se o matematickou metodu, která je využívána pro přepočítávání získaných hlasů na jednotlivé mandáty. U proporčních volebních systémů je volební formule rozdělována na dva typy: volební kvóty a volební dělitele. S volebními kvótami se setkáme spíše zřídka a používají se pro stanovení potřebného počtu hlasů pro dosažení mandátu. Častěji jsou pak užívány systémy volebního dělitele, které jsou také využívány i ve volbách do obecních zastupitelstev (Čmejrek, 2008, s. 50).

Volební dělitel funguje na principu postupného dělení získaných hlasů určitou posloupností dělitelů. Jelikož jsou zde mandáty přidělovány jednotlivým stranám postupně, nedochází zde k problémům s nerozdělenými mandáty a zbylými hlasy, s nimiž se můžeme setkat u volebních kvót. Typů volebních dělitelů existuje celá řada, v komunálních volbách je uplatňována konkrétně d'Hondtova metoda. Celkový počet hlasů dané kandidátní listiny se při použití této metody dělí řadou celých čísel 1, 2, 3, ... n , kdy n vyjadřuje celkový počet mandátů. Tímto způsobem se na základě jejich velikosti vypočítají podíly, s jejichž pomocí je následně určen počet mandátů, které daná volební strana získá (Lebeda, 2001, s. 436). Při procesu rozdělování mandátů nejsou podstatné hlasy, které byly přiřazeny jednotlivým kandidátům, protože jsou rovnou přičteny k hlasům přiděleným pro stranu jako celek. O jednotlivých kandidátech je pak rozhodováno až v následujícím kroku, kdy se vypočítá průměr vydělením součtu platných hlasů pro danou volební stranu a počtem kandidátů téže strany. Pokud určitý kandidát obdrží alespoň o 10 % více hlasů, než je určený průměr,

získává 1. místo kandidátky a může se tak promíchat původní pořadí kandidátů na kandidátní listině (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 63-64).

3.6 Lokální politické stranictví

Politické strany představují klíčový prvek demokratického politického systému, jež výrazně dopomáhá k jeho správnému fungování. Jedná se o dobrovolná sdružení politicky aktivních občanů se stejnými postoji, zájmy a cíli. Důležité kritérium, které odlišuje politické strany od prostých zájmových skupin, je jejich účast ve volbách a snaha pomocí nich získat politickou moc. Po dosažení politické moci je jejich hlavním úkolem efektivně prosazovat zájmy a cíle svých voličů (Řichová, 2012, s. 87-89).

3.6.1 Politické strany v obecních zastupitelstvech

Zastoupení a úloha politických stran v obecních zastupitelstvech se značně různí především v závislosti na velikosti obce. Zatímco ve velkých městech politické strany dominují, ve venkovských obcích se zpravidla vyskytují v malé míře nebo se zde dokonce nevyskytují vůbec. V zastupitelstvech velkých měst se tedy setkáváme výhradně se stejnými uskupeními, která mají své zastoupení i v Parlamentu. V malých obcích pak převažují lokální sdružení nezávislých kandidátů (Čmejrek, 2008, s. 60). Na kandidátních listinách parlamentních stran v malých obcích se jen zřídka vyskytují kandidáti, kteří mají v dané parlamentní straně členství. Ačkoliv tito kandidáti vystupují pod jménem určité politické strany, často se jedná o nezávislé kandidáty bez politické příslušnosti (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 71-72).

Z důvodu četného výskytu malých obcí v České republice je zastoupení politických stran ve volbách do obecních zastupitelstev celkově méně typické. Na základě dat získaných z posledních řádných komunálních voleb konaných v roce 2018 je v současnosti členem politické strany pouze přibližně každý 6. kandidát. Jejich podíl na celkovém počtu kandidátů již od roku 1994 nepřetržitě klesá, což je zřejmě zapříčiněno snižováním celkového počtu příslušníků politických stran (Hájek, Balík, 2020, s. 20).

3.6.2 Nezávislí kandidáti a jejich sdružení

Mezi uchazeči do zastupitelstev obcí v České republice se z větší části objevují kandidáti bez politické příslušnosti, tedy nezávislí kandidáti. Tito kandidáti formují své vlastní kandidátní listiny, na nichž kandidují sami pod svým jménem jako jednotlivci nebo

jako sdružení nezávislých kandidátů. Na rozdíl od politických stran se jedná o neformální útvary, které nejsou nikde registrovány. Charakteristické je jejich zastoupení zejména v malých obcích, kde hrají důležitou roli při utváření obecních zastupitelstev. Ve velkých obcích pak spíše jen obohacují stranické spektrum (Čmejrek, 2008, s. 64).

U sdružení nezávislých kandidátů není výjimkou jejich organizační nestabilita, s níž se pojí častý výskyt politického přeběhlictví v prostředí komunální politiky. Pojem politické přeběhlictví se v tomto případě rozumí kandidátovo střídání volebních stran mezi jednotlivými volbami. Běžným jevem je také to, že na kandidátních listinách dochází mezi volbami k soustavnému obměňování jednotlivých kandidátů. Každé volební období je celkově vystřídána více než polovina kandidátů (Hájek, Balík, 2020, s. 61-62).

3.7 Problematičnost komunálního volebního systému

Komunální volební systém v České republice se již dlouhodobě stává předmětem odborných debat, zejména díky jeho problematickým aspektům, které se zde ve velké míře vyskytují. Jeho současná podoba byla uzákoněna již v roce 2001 a mnoho odborníků hovoří o nutnosti jeho aktualizace. Je totiž mezi volebními systémy označován za nejsložitější, nejasný a nejhůře srozumitelný. V tomto volebním systému se objevuje hned několik úskalí, na které se lze při deskripci této problematiky zaměřit.

České komunální politice a její problematice se věnuje řada politologů. Mezi ty, jejichž výzkumy jsou dále v textu zmíněny, patří Tomáš Lebeda, Jakub Šedo, Radek Kopřiva, Bronislav Jaroš a Stanislav Balík.

3.7.1 Zavádějící volební systém

Pravděpodobně nejvýznamnější slabinou tohoto volebního systému, která bude následně reflektována také ve vlastní části této práce, je jeho mechanismus, tedy způsob, jak samotný systém funguje a jak je nastaven. Na tuto problematiku se zaměřil Tomáš Lebeda ve svém odborném článku, který vznikl pro internetový recenzovaný časopis *Acta Politologica*.

Na začátek je nutno zmínit, že se komunální volební systém existencí vícenásobného hlasu voliče, tedy možností přidělit své preferenční hlasy kandidátům z různých kandidátních listin, výrazně odlišuje od ostatních. Voliči zde nejsou limitováni pouze jednou volební stranou, jako je tomu u voleb do poslanecké sněmovny, krajských zastupitelstev nebo evropského parlamentu. Komunální volební systém se tedy zdá být nejvíce

personalizovaným. Jeho mechanismus však může být pro voliče do značné míry zavádějící. Předpokládá se, že valná většina voličů si není vědoma toho, jak přesně bude s jejich hlasy naloženo. Vlastnosti systému totiž mnohdy nejsou správně interpretovány ani v médiích.

Hlavní problém spočívá ve vzbuzování mylného dojmu voliče, že jeho preferenční hlas, který udělil určitému kandidátovi, je hlasem pouze pro tohoto vybraného kandidáta. V praxi je tomu ale jinak. Hlasy jsou totiž nejprve přiřazovány dané volební straně, a to i hlasy preferenční přidělené určitým kandidátům. I ty se při procesu rozdělování hlasů přičítají volební straně jako celku, a proto v tuto chvíli nehrají pro jednotlivé kandidáty žádnou roli. Rozdělení hlasů jednotlivým kandidátům se řeší až následně po aplikaci d'Hondtova volebního dělitele a převedení získaných hlasů na mandáty. I v tomto kroku lze nalézt určité úskalí. Pro to, aby kandidát získal mandát na základě preferenčního hlasování, musí dosáhnout minimálně o 10 % více hlasů, než je vypočtený průměr zahrnující hlasy pro všechny kandidáty. Jinými slovy se dá říct, že musí být markantně úspěšnější než ostatní, jelikož tuto hranici překonat je, obzvláště ve velkých municipalitách, poměrně obtížné.

Lebeda tuto problematiku demonstroval na fiktivním příkladu, kde bylo ukázáno, jakých excesů při distribuci hlasů mezi kandidáty lze v tomto systému dosáhnout. Jednalo se o stranu, která ve volbách získala jediný mandát. Ten byl přidělen lídrovi kandidátní listiny, který byl však u voličů zcela neoblíbený a obdržel pouze 1 hlas. Ostatní kandidáti na nižších pozicích získali mnohonásobně více hlasů, nikdo z nich však nepřekonal 10% hranici průměru všech hlasů. Názorně zde bylo ukázáno, že hlas pro vybraného kandidáta z jedné volební strany může ve skutečnosti dopomoci k získání mandátu úplně jinému uchazeči z té samé volební strany, kterého ale volič při své volbě ani nepreferoval. S takovým výsledkem by volič dost možná nebyl vůbec spokojen. Dle názoru Lebedy je tedy nejvíce rozporuplným faktem to, že s touto skutečností nejsou voliči zcela obeznámeni. Netransparentnost tohoto systému považuje za jeho největší slabinu (Lebeda, 2009, s. 334-337).

Nastane-li taková situace, že k zisku mandátu dojde v důsledku preferenčního hlasování, jedná se s větší pravděpodobností o menší obec nebo městský obvod s nižším počtem obyvatel než 10 000. Potvrzuje to tedy fakt, že 10% hranici je mnohem snazší překonat pro zastupitele kandidující v malých obcích než ve velkých městech (Hájek, Balík, 2018, s. 159).

Závěrečným poznatkem je, že rozhodujícím faktorem při rozdělování mandátů není počet hlasů, které jednotlivý kandidát získal, jak by se mohlo na první pohled zdát a jak se řada voličů domnívá. Je jím předem určené pořadí kandidátů na kandidátní listině. Z této

skutečnosti vyvstává otázka, jaká je tedy faktická šance stát se zastupitelem pro kandidáta, který stojí na kandidátní listině na nízké pozici. Otázky, zda mají preferenční hlasy odrážející reálné přání voličů skutečný vliv na následné složení zastupitelstev a v jaké míře jsou v těchto volbách reflektovány skutečné postoje a názory voličů, jsou rovněž diskutabilní. Na tuto problematiku je orientována následující analytická část této práce, kde jsou tyto otázky řešeny na příkladech konkrétních obcí.

3.7.2 Dezinterpretace celostátních výsledků

Dalším nedostatkem tohoto systému, jež zmiňuje ve svém odborném článku Lebeda, je chybné ztvárnění celostátních výsledků voleb a úspěšnosti volebních stran publikovaných v médiích. Tyto výsledky totiž zachycují přesný počet hlasů, které jednotlivé strany obdržely. Problémem ale je, že voliči v každé obci disponují odlišným počtem hlasů na základě její velikosti, od které se odvozuje velikost zastupitelstva. Celostátní výsledky tedy nejsou zcela relevantní a neodráží reálnou voličskou podporu jednotlivých politických stran.

Existuje několik variant, kterými lze výsledky komunálních voleb měřit a hodnotit. Nejoptimálnější možností se zdá být přepočtení voleb takovým způsobem, jako by každý volič disponoval pouze jediným hlasem. I tento způsob má ale svá úskalí, která by výsledky mohla ovlivnit. Kupříkladu každý volič nemusí nutně použít všechny preferenční hlasy, které má k dispozici (Lebeda, 2009, s. 341-343).

3.7.3 Nestabilita volebních stran

Politické přeběhlictví a častá obměna nezávislých kandidátů jsou dalším problémem, který je patrně důsledkem tohoto volebního systému. Pro volební stranu je totiž výhodné obsadit kandidátní listinu plným počtem kandidátů i přes to, že získání pozice zastupitele je u většiny spíše nepravděpodobné. Často se dokonce můžeme setkat s případy, kdy do zastupitelstva kandidují i lidé, kteří ve skutečnosti o získání zastupitelského postu nejeví zájem. Děje se tak z toho důvodu, že i tyto hlasy přidělené kandidátovi na nízké pozici kandidátní listiny mohou významně přispět volební straně k získání většího počtu mandátů. Problematickou záležitostí je, že systém při svěřování mandátů upřednostní kandidáta, který ač je vysoko postavený na kandidátní listině jedné strany, tak u voličů není příliš oblíbený a nepodařilo se mu získat mnoho preferenčních hlasů, před kandidátem, který sice získal velké množství preferenčních hlasů, ale má relativně nízké postavení na úspěšné kandidátní

listině. Tento aspekt na stabilitě volebních stran pravděpodobně hraje významnou roli (Hájek, Balík, 2020, s. 62).

3.7.4 Význam preferenčního hlasování

Na to, jaký vliv na stabilitu zastupitelstev má preferenční hlasování, se ve svém článku z roku 2009 pro *Acta Politologica* zaměřil Jakub Šedo. Jeho cílem bylo zjistit, zda mají na základě preferenčního hlasování voliči zájem spíše zachovávat stávající zastupitelstva, anebo zda mají tendence volit zastupitele nové, díky čemuž pak dochází v zastupitelstvech k obměnám. Výzkum byl proveden na příkladu 4 velkých a 4 středně velkých měst ve volbách konaných v letech 2002 a 2006. Výsledkem bylo zjištění, že v obou velikostních kategoriích se podařilo obhájit svoji pozici spíše znovu kandidujícím zastupitelům nežli novým. Preferenční hlasování dle jeho průzkumu má tedy vliv spíše na zachovávání stávajících zastupitelů. Ti většinou obsazovali vrchní pozice na kandidátních listinách. Se získáním funkce zastupitele by však neměli problém ani z nižší pozice, jelikož počet preferenčních hlasů jimi získaných byl zpravidla dostačující. Poměrně často se zde také objevoval jev, kdy znovu kandidujícím osobám nebyl přidělen zastupitelský post z důvodu nízké pozice na kandidátní listině a zároveň nízkému počtu preferenčních hlasů (Šedo, 2009).

O preferenčním hlasování a jeho vlivu na formování obecních zastupitelstev pojednává ve své studii pro *Acta Politologica* z roku 2012 Radek Kopřiva. V práci poukazuje mimo jiné na fakt, že na základě analýzy dostupných volebních dat nelze rozpoznat, jakým konkrétním způsobem volič hlasoval – zda využil hlasování pro celou volební listinu, anebo preferoval konkrétního kandidáta. Výsledky tak nejsou zcela jednoznačné. Proto se kromě výzkumu volebních dat zaměřil také na analýzu vlastních dat získaných prostřednictvím dotazníkových šetření a rozhovorů s voliči v konkrétních obcích okresu Louny a větších městech ležících v Ústeckém kraji. Na základě analýzy vlastních dat došel k závěru, že voliči v těchto obcích, bez ohledu na její velikost, využívají nejčastěji způsob volby celé kandidátní listiny. Pomocí dat získaných z volebního serveru ČSÚ následně vypočítal variační koeficienty z hlasů jednotlivých kandidátů. Ty vedly ke stejnému zjištění, avšak se ukázalo, že preferenčního hlasování napříč kandidátními listinami častěji využívají voliči v malých obcích (Kopřiva, 2012).

3.7.5 Problematika v malých obcích

Následující problém se týká pouze nejmenších obcí, jejichž zastupitelstva mají nejvýše 7 členů. Tato zastupitelstva se ovšem v důsledku čteného zastoupení malých obcí v České republice vyskytují ve velmi hojném počtu. Hlavní problém je postaven na existenci zákonem stanovené minimální hranice počtu zastupitelů, pod níž nelze klesnout, aniž by se musely konat nové volby. Této problematice se věnují Bronislav Jaroš a Stanislav Balík ve své studii pro *Acta Politologica* z roku 2018. Zjišťují, za jakých okolností dochází k rozpadu zastupitelstev a v důsledku s ním i k častému konání nových voleb.

Dle zákona o volbách do zastupitelstev obcí zastupitelstvo nemůže pokračovat ve své činnosti, pokud počet jeho členů klesne pod 5, anebo se sníží o více než polovinu. Tato situace je tak jedním z důvodů pro uskutečnění nových voleb. K tomu, na základě průzkumu volebních dat, rozhodně v České republice nedochází jen zřídka a počet nových voleb se neustále s každým volebním obdobím zvyšuje. V pětičlenných zastupitelstvech ke konání nových voleb stačí, že dojde k situaci, kdy odstoupí pouhý 1 zastupitel a není za něj sehnán náhradník. V případě obcí se sedmičlenným zastupitelstvem, které mají v ČR nejčetnější zastoupení, není výjimkou stav, kdy tříčlenná menšinová opozice jednoduše odstoupí ze zastupitelstva za účelem vyvolání předčasných voleb, k čemuž často dochází kupříkladu v důsledku neshod v zastupitelstvu. Ve výzkumném článku autorů jsou vyřčeny 3 následující hypotézy:

- Nové volby jsou uskutečněny nejčastěji v obcích, kde jsou vyvolány odstoupením menšiny,
- v sedmičlenných zastupitelstvech nejčastěji dochází k odstoupení tříčlenné menšiny jako důsledek neshod,
- v pětičlenných zastupitelstvech nejčastěji dochází k odstoupení jednoho zastupitele z faktických důvodů.

První dvě hypotézy se následným výzkumem prostřednictvím analýzy volebních dat podařilo autorům z větší části potvrdit, přestože se zde vyskytují výjimky. Třetí hypotéza byla potvrzena jen částečně – ve většině případů opravdu došlo k odstoupení jednoho zastupitele, ale důvody nebyly převážně faktické, nýbrž opět osobní (spory a neshody). Rovněž se podařilo ověřit tvrzení, že se tento problém vztahuje převážně k obcím s méně než 7 zastupiteli, kde se nové volby konají v největší míře, a to dokonce ve více než v 90 % případů (Jaroš, Balík, 2018).

Toto téma bylo krátce zmíněno i v knize autora Balíka. Řešením tohoto problému by dle jeho názoru mohlo být upravení spodní hranice počtu zastupitelů z 5 na 7 a zároveň zavedení možnosti pro zastupitelstvo vykonávat úřad i v omezeném počtu 4 členů, kde by oproti současným pětičlenným zastupitelstvům nevznikl markantní rozdíl. Rovněž v souvislosti s malými zastupitelstvy diskutuje o zavedení diferenciovaného komunálního volebního systému, kdy by pro nejmenší obce s nízkým počtem zastupitelů platila zcela jiná pravidla volby než ve velkých městech s více zastupiteli. Kupříkladu v malých obcích by mohlo být vypuštěno ustanovení volební klauzule jako proměnné. Dále zde zmiňuje například možnost uplatnění většinového volebního systému v malých obcích, který by zde mohl efektivně dopomoci k větší provázanosti voličů s jednotlivými kandidáty (Balík, 2009, s. 109-110).

4 Vlastní práce

Subjektem analýzy této bakalářské práce jsou volební data sledovaná na 12 konkrétních českých obcích různých velikostních kategorií ležících ve vybraném regionu. Pro výzkum byly zvoleny obce nacházející se v okrese Litoměřice. Praktická část se zabývá rozborem výsledků komunálních voleb těchto 12 obcí, na nichž je posuzován formát a konsekvence komunálního volebního systému, zejména pak jeho problematické aspekty. Analýza se opírá o teoretická východiska související s problematikou komunálního volebního systému.

4.1 Charakteristika okresu Litoměřice

4.1.1 Základní charakteristika

Litoměřice jsou severočeským okresem ležícím v Ústeckém kraji, konkrétně v jeho jihovýchodní části. Jeho rozloha činí 1 032 km² a z celkového počtu 7 ústeckých okresů je z hlediska výměry druhým největším okresem v kraji. Na území okresu se rozléhá pohoří České středohoří i s jeho nejvyšším vrcholem Milešovkou (837 m n.m.). Územím protékají dva významné vodní toky, jimiž jsou řeka Labe a její přítok Ohře (ČSÚ, 2021).

Obrázek 1: Mapa okresu Litoměřice

Zdroj: Mapy.cz, 2022

Koncem roku 2020 žilo v okrese celkem 119 177 obyvatel. Hustota zalidnění zde ke stejnému roku činila 115,4 obyvatel / km². V porovnání s ostatními okresy Ústeckého kraje, kde průměrná hustota osídlení vykazuje hodnotu 154 obyvatel / km², se řadí mezi nejřidčeji obydlené. Nižší hodnotu v rámci kraje vykazuje jen okres Louny. Hustota zalidnění dosahuje podprůměrné hodnoty i ve srovnání s celorepublikovou průměrnou hodnotou, která činí 136 obyvatel / km² (ČSÚ, 2021).

4.1.2 Administrativní členění

K roku 2020 bylo v regionu evidováno celkem 105 obcí, z nichž 2 získaly status městyse a 11 má status města. Město Litoměřice je okresním městem, největší obcí v regionu z hlediska počtu obyvatel a zároveň také obcí s rozšířenou působností. Vedle Litoměřic se zde nachází další 2 obce III. stupně, jimiž jsou města Lovosice a Roudnice nad Labem. Region je tedy rozčleněn do tří správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Okresu dále náleží celkem 6 obcí II. stupně (s pověřeným obecním úřadem). Kromě již zmíněných obcí se mezi ně řadí také města Libochovice, Štětí a Ústěk. Město Ústěk je svojí rozlohou 74,95 km² zároveň nejrozlehlejší obcí okresu (ČSÚ, 2021).

Obrázek 2: Administrativní členění okresu Litoměřice

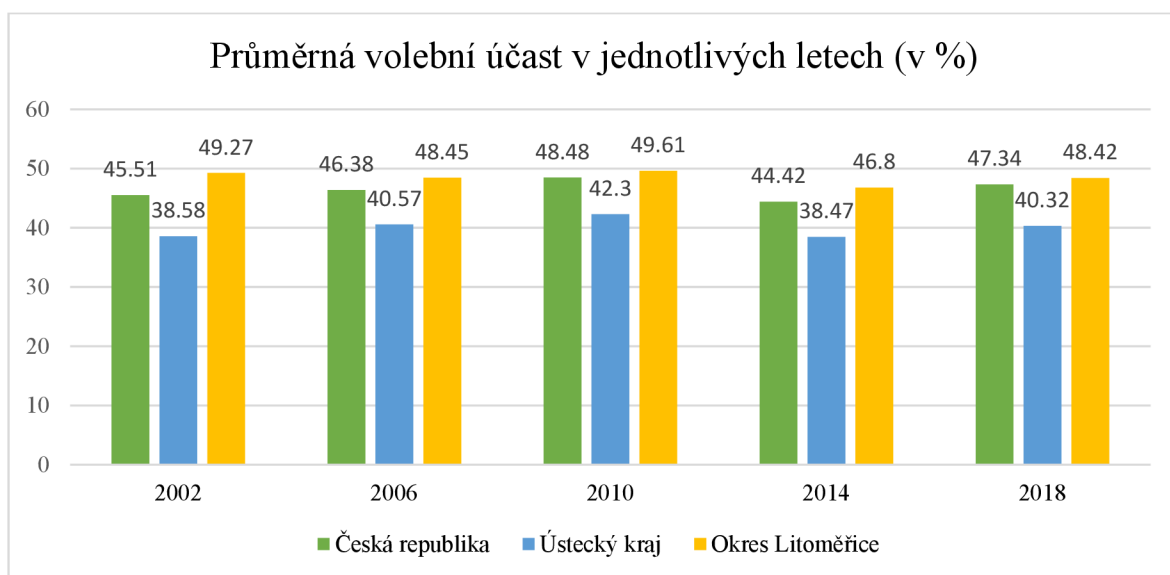

Zdroj: ČSÚ, 2016

4.2 Volební účast v komunálních volbách

Jedním z důležitých sledovaných ukazatelů je samotný zájem voličů o participaci na volbách do obecních zastupitelstev. V grafu č. 1 jsou zachyceny procentuální hodnoty průměrné volební účasti sledované na posledních 5 řádných komunálních volbách konaných mezi lety 2002 až 2018 všech obcí okresu Litoměřice. Hodnoty jsou porovnávány s průměrnou volební účastí na úrovni Ústeckého kraje a také na úrovni celé České republiky. Z uvedených dat je patrné, že nejvyšší volební účast byla zaznamenána v roce 2010, a to jak v rámci okresu, tak v rámci celého kraje i celého státu. Nejnižší volební účast byla zaregistrována hned ve volbách následujících. V posledních komunálních volbách konaných v roce 2018 účast oproti roku 2014 opět mírně vzrostla, avšak nedosáhla takových hodnot jako v letech předchozích.

Graf 1: Průměrná volební účast v letech 2002-2018 (v %)

Zdroj: ČSÚ (www.volby.cz), vlastní zpracování

Okres Litoměřice se dlouhodobě řadí mezi regiony s nadprůměrnou volební účastí. V porovnání s ostatními okresy Ústeckého kraje jsou Litoměřice regionem s vůbec nejvyšší účastí v komunálních volbách. Průměrná volební účast je zde ve srovnání s krajskou průměrnou účastí vyšší vždy o několik jednotek procent, v roce 2002 byla vyšší dokonce o více než 10 %. Převyšuje také průměrnou celorepublikovou volební účast, a to vždy minimálně o 1 %.

4.3 Výsledky komunálních voleb 2018 v konkrétních obcích

V této kapitole je provedena analýza výsledků komunálních voleb konaných v řádném termínu 5. a 6. října 2018 na vzorku vybraných obcí okresu Litoměřice. Důraz je kladen zejména na problematické aspekty preferenčního hlasování. Cílem je prošetřit, zda jsou voliči ve větší míře schopni svými hlasy ovlivnit pořadí jednotlivých kandidátů na kandidátních listinách.

Pro výzkum byly zvoleno celkem 12 obcí, ve kterých v daném roce do zastupitelstva kandidovaly minimálně 2 volební strany. Vybrané obce lze rozdělit do 3 velikostních kategorií na základě velikosti jejich zastupitelstev. První kategorií jsou nejmenší obce, jež se vyznačují 7člennými zastupitelstvy. Jedná se o obce Lhotka nad Labem, Lukavec, Sedlec a Píšťany. Druhou kategorií reprezentují obce, do jejichž zastupitelstev je voleno celkem 15 členů. Jsou jimi obce Malé Žernoseky, Brozany nad Ohří, Bohušovice nad Ohří, Libochovice a Ústěk. Poslední kategorií zastupují tři nejlidnatější obce, které se v daném regionu nachází (vyjma okresního města), tedy města Štětí, Lovosice a Roudnice nad Labem. V jejich zastupitelstvech úřaduje 21 členů.

4.3.1 Obec Lhotka nad Labem

Lhotka nad Labem je malá obec sousedící s městem Lovosice, jež je její pověřenou obcí a zároveň obcí s rozšířenou působností. K roku 2021 zde bylo evidováno 430 obyvatel. Zastupitelstvo obce je v současnosti sedmičlenné. Zapsaných voličů bylo 253, voleb se pak zúčastnilo 188 voličů, obec tak zaznamenala poměrně vysokou volební účast 74,31 %. Celkem bylo sečteno 1 241 platných hlasů.

V rámci voleb do zastupitelstva obce 2018 zde byly registrovány 2 kandidátní listiny: 1. ROZUMNÁ VOLBA a 2. Volba pro Lhotku. V obou případech se jednalo o nezávislé subjekty bez politické příslušnosti. Obě listiny byly obsazeny plným počtem kandidátů. První uskupení získalo celkem 661 hlasů, druhé obdrželo 580 hlasů. Mandáty byly stranám rozděleny v poměru 4 ku 3. Zejména u vítězné strany lze sledovat, že počty hlasů jednotlivých kandidátů se od sebe příliš neliší – mezi kandidáty se ziskem nejvyššího a nejnižšího počtu hlasů je zaznamenán rozdíl o pouhé 4 hlasy. Žádnému z nich se pak nepodařilo překročit 10% hranici průměru všech hlasů. To se však nepodařilo ani žádnému kandidátovi z druhého sdružení. Lze tedy usuzovat, že v této obci voliči zaujímali spíše způsob volby celé kandidátní listiny a neudělili příliš mnoho preferenčních hlasů jednotlivým kandidátům. Mandáty tak byly v obou případech přerozděleny na základě

pořadí na kandidátních listinách. V tabulce č. 2 jsou znázorněny počty hlasů, které získali daní kandidáti z obou volebních stran. Hlasy vyznačené tučně a červeným písmem vždy patří těm kandidátům, kteří následně získali post zastupitele.

Tabulka 2: Počty hlasů kandidujících subjektů v obci Lhotka nad Labem

Pořadové číslo	Počet hlasů	
	ROZUMNÁ VOLBA	Volba pro Lhotku
1	95	89
2	96	85
3	94	80
4	94	79
5	95	79
6	92	85
7	95	83
Celkem	661	580
Hranice	103,4	90,2

Zdroj: ČSÚ (www.volby.cz), vlastní zpracování

Tato obec je typickým příkladem, na kterém lze interpretovat jeden z problematičtějších aspektů komunálních voleb, který je popsán v teoretické části práce, a to problematiku týkající se malých zastupitelstev do výše maximálně 7 členů a snadného rozpuštění jejich zastupitelstev. Jak bylo již zmíněno, v řádných volbách konaných v roce 2018 zde kandidovala 2 politická uskupení nezávislých kandidátů. V těchto volbách získalo první sdružení 4 mandáty, druhé pak obdrželo zbylé 3 mandáty. V důsledku neshod, ke kterým zřejmě došlo již na ustavujícím zasedání zastupitelstva a kvůli kterým všichni kandidáti ze strany Volba pro Lhotku složili mandát, nebyla možnost zastupitelstvo sestavit a volby byly dne 16. března 2019 zopakovány. V těchto opakovaných volbách již uskupení ROZUMNÁ VOLBA získalo pohodlnou většinu hlasů a 5 mandátů, zbylé uskupení získalo pouze 2 zastupitele.

4.3.2 Obec Lukavec

Lukavec je další obcí spadající do správního obvodu ORP Lovosice. Podle posledních dostupných údajů zde žije 368 obyvatel. Do zastupitelstva je voleno 7 členů. V posledních komunálních volbách bylo evidováno 288 voličů a 152 odevzdaných obálek, volební účast činila 52,78 %. Odevzdáno bylo celkem 896 platných hlasů.

V roce 2018 zde kandidovaly 2 volební strany: 1. SNK a 2. SNK Lukavec. Již z jejich názvů je patrné, že se jedná o nezávislé kandidáty bez PP. Obě strany plně obsadily své

kandidátní listiny. SNK dosáhlo celkem 482 hlasů a získalo 4 mandáty, SNK Lukavec pak získalo o něco méně hlasů – celkem 414 a přiděleny mu byly zbylé 3 mandáty. Z výsledků voleb (Tabulka 3) je zřejmé, že největší oblibě u voličů se těšil lídr kandidátní listiny strany SNK s absolutním počtem hlasů 119. Získal téměř o třetinu více hlasů než jeho spolukandidát z 2. pozice na listině s 2. nejvyšším počtem hlasů. Kandidátům ze SNK s pořadovými čísly 1, 2 a 3 byly mandáty přiděleny na základě počtu získaných hlasů – všem se podařilo překročit požadovanou hranici pro změnu pořadí. Nikdo jiný ze SNK tuto hranici nepřekročil, proto 4. post zastupitele byl přidělen kandidátovi ze 4. pozice, a to i přes to, že získal absolutně nejnižší počet hlasů na dané listině (39). Oproti němu u kandidátů č. 6 a 7 bylo zaznamenáno mnohem více hlasů, pro vstup do zastupitelstva to ale nestačilo. Na 2. listině SNK Lukavec byly mandáty přiřazeny 3 kandidátům s nejvyšším počtem hlasů s pořadovými čísly 1, 3 a 5. Všichni 3 dosáhli požadované hranice počtu hlasů pro změnu pořadí na kandidátní listině.

Tabulka 3: Počty hlasů kandidujících subjektů v obci Lukavec

Pořadové číslo	Počet hlasů	
	SNK	SNK Lukavec
1	119	73
2	79	60
3	76	65
4	39	53
5	42	68
6	63	31
7	64	64
Celkem	482	414
Hranice	74,8	64,9

Zdroj: ČSÚ (www.volby.cz), vlastní zpracování

4.3.3 Obec Sedlec

Další zkoumanou obcí se sedmičlenným zastupitelstvem je Sedlec, která rovněž spadá do správního obvodu ORP Lovosice. Její pověřenou obcí je město Libochovice. Obec aktuálně eviduje 221 obyvatel. Ze 170 zapsaných voličů se 121 dostavilo k volbám, účast tedy činila 71,18 %. Po sečtení bylo evidováno celkem 774 platných hlasů.

Registrovány byly 2 kandidátní listiny vedené nezávislými kandidáty: 1. Sdružení Sedlec a 2. SEDLEC 2018. Vítězem se stalo uskupení SEDLEC 2018 s 563 hlasy a 5 mandáty, Sdružení Sedlec obdrželo pouze 211 hlasů a 2 mandáty. Z uvedených dat (Tabulka 4) lze vidět, že vítězná straně SEDLEC 2018 byly mandáty přerozděleny kandidátům

z prvních 5 pozic. Ačkoliv se kandidátům č. 2 a 5 povedlo dosáhnout počtu 88 hlasů potřebného pro změnu pořadí, na výsledném složení zastupitelstva to nic nezměnilo. Opozičními zastupiteli ze Sdružení Sedlec se stali kandidáti s čísly 2 a 4, tedy ti, kteří obdrželi nejvíce hlasů. V tomto případě pořadí vůbec nerozhodovalo, jelikož oba překročili požadovanou 10% hranici a k dosažení postu zastupitelů jim zřejmě dopomohlo preferenční hlasování a podpora voličů.

Tabulka 4: Počty hlasů kandidujících subjektů v obci Sedlec

Pořadové číslo	Počet hlasů	
	Sdružení Sedlec	SEDLEC 2018
1	18	81
2	41	95
3	38	82
4	50	87
5	16	94
6	27	76
7	21	48
Celkem	211	563
Hranice	33,0	88,0

Zdroj: ČSÚ (www.volby.cz), vlastní zpracování

4.3.4 Obec Píšťany

Píšťany se nachází nedaleko Litoměřic, které jsou jejich pověřenou obcí a rovněž obcí s rozšířenou působností. V porovnání s ostatními zkoumanými obcemi jsou s celkovým počtem 197 obyvatel obcí nejméně zalidněnou a zároveň obcí s nejvyšší volební účastí. Ze 177 zapsaných voličů se jich voleb zúčastnilo 141, tedy 79,66 % ze všech oprávněných voličů. Bylo odevzdáno 957 platných hlasů.

Voliči zde měli na výběr z celkem 24 kandidátů a 4 kandidátních listin, což je v obci takové velikosti poměrně neobvyklý jev. Názvy listin jsou následující: 1. Pro naše Píšťany (PNP), 2. Ing. Pavel Jursík, 3. Zodpovědně spolu pro Píšťany (ZSPP) a 4. VAŠE – NAŠE PÍŠŤANY (VNP). Volební strana č. 2 eviduje jednoho NK bez PP samostatně stojícího na kandidátní listině. V ostatních případech se pak jedná o SNK bez PP. Strana č. 1 (PNP) využila možnosti uvést na listině 9 kandidátů, zbylé SNK uvedly 7 kandidátů. Absolutním vítězem se stala strana Pro naše Píšťany a s 625 získanými hlasy jí bylo přiděleno 5 mandátů. Zbylé strany Zodpovědně spolu pro Píšťany se 153 hlasy a VAŠE – NAŠE PÍŠŤANY se 151 hlasy získaly po 1 mandátu. Samostatně kandidující Ing. Pavel Jursík se ziskem 28 hlasů zastupitelem jmenován nebyl. V případě vítězné strany se zastupiteli stali všichni, kteří

překročili potřebou hranici 75,9 hlasů, preferenční hlasování zde tedy patrně hrálo významnou roli. Ve značné nevýhodě však byli kandidáti č. 8 a 9, pro něž nemohly být započítány hlasy určeny pro celou stranu. Jejich hlasy ani straně výrazně nedopomohly – 5 mandátů by získala i s jejich absencí. Strany ZSPP a VNP dosadily jako zastupitele lídry svých kandidátních listin, ti však v obou případech získali nejvyšší počet hlasů a dosáhli požadované hranice pro změnu pořadí.

Tabulka 5: Počty hlasů kandidujících subjektů v obci Píšťany

Pořadové číslo	Počet hlasů			
	PNP	Jursík	ZSPP	VNP
1	97	28	29	43
2	89	x	27	23
3	84	x	26	12
4	63	x	17	23
5	90	x	22	17
6	74	x	16	19
7	85	x	16	14
8	33	x	x	x
9	10	x	x	x
Celkem	625	28	153	151
Hranice	75,9	x	23,1	23,1

Zdroj: ČSÚ (www.volby.cz), vlastní zpracování

4.3.5 Obec Malé Žernoseky

První zkoumanou obcí zastupující kategorii 15členných zastupitelstev je obec Malé Žernoseky. Jedná se o obec s aktuálním počtem 733 obyvatel sousedící s obcí Lhotka nad Labem. Leží tedy nedaleko Lovosic a spadá tak do příslušného lovosického správního obvodu. Z celkového počtu 584 voličů se voleb zúčastnilo 370, volební účast tedy činila 63,36 %. Platných hlasů bylo odevzdáno 4 848.

V roce 2018 se voleb do zastupitelstva zúčastnily 2 strany. První z nich je Občanská demokratická strana, která je politickou stranou mající své zastoupení v Parlamentu ČR. Pouze 1 z 15 uchazečů (kandidát č. 6) kandidujících za tuto politickou stranu je zároveň jejím členem, ostatní jsou kandidáty bez PP. Druhá strana s názvem "Za per. rozvoj a prosp. obce" má na své listině rovněž 1 kandidáta s PP – její lídr je členem politického hnutí STAN.

Výsledky voleb 2018 v této obci jsou následující: zvítězila strana "Za per. rozvoj a prosp. obce" s 3 241 hlasy a získala tak 10 mandátů, zbylých 5 postů zastupitele si rozdělila ODS, které se podařilo získat 1 607 hlasů. V tabulce 6 lze na první pohled vidět, že mandáty byly přerozděleny na základě pořadí. Ve vítězné straně nejvíce hlasů obdržel lídr, společně

s ním se podařilo hranici 237,6 hlasů překročit jen kandidátovi č. 9. Kandidát č. 11 získal třetí nejvyšší počet hlasů, funkce zastupitele mu však nenáleží. Upřednostněni byli kandidáti umístění na výhodnější pozici kandidátní listiny. Strana ODS čítá 4 kandidáty, kteří potřebnou hranici překonali. Ti však byli umístění na 2. až 5. pozici kandidátní listiny, lze tedy říci, že si získanými hlasy spíše jen utvrdili svá místa v zastupitelstvu. To však neplatí o lídrovi, který tuto hranici nepřekročil a mandát získal díky výhodnému umístění na listině. Objevili se zde 2 kandidáti, kteří obdrželi více hlasů, to jim ale k zisku mandátu nestačilo.

Tabulka 6: Počty hlasů kandidujících subjektů v obci Malé Žernoseky

Pořadové číslo	Počet hlasů	
	ODS	"ZPRPO"
1	109	245
2	137	210
3	119	213
4	122	212
5	130	210
6	103	221
7	100	213
8	111	215
9	95	240
10	110	198
11	99	229
12	93	211
13	90	203
14	84	209
15	105	212
Celkem	1 607	3 241
Hranice	117,7	237,6

Zdroj: ČSÚ (www.volby.cz), vlastní zpracování

4.3.6 Městys Brozany nad Ohří

Brozany nad Ohří jsou jedním ze dvou městysů nacházejících se v okrese Litoměřice. Svoji polohou spadá do správního obvodu ORP Litoměřice, leží ve vzdálenosti cca 9 km od okresního města. Dle nejnovějších údajů zde žije 1 350 obyvatel. Do zastupitelstva je voleno 15 členů. Posledních voleb do zastupitelstva se zúčastnilo 538 z celkového počtu 1 041 zapsaných voličů, volební účast tedy dosáhla 51,68 %. Platných hlasů bylo sečteno 7 376.

Tabulka 7 znázorňuje, že evidovány byly 4 kandidátní listiny. První listinu zaplnila politická strana SNK Evropských demokratů, složená z kandidátů bez PP. V následujících 2 případech se jedná o nezávislá uskupení, která se nazývají Pro Brozany a SNK Brozany. Čtvrtým kandidujícím subjektem je politická strana ČSSD, za níž v tomto městysi

kandidovalo 8 jejích příslušníků a 7 osob bez PP. Všechny strany získaly svá zastoupení v místním zastupitelstvu v poměru 5 mandátů pro SNK ED, 4 mandáty pro Pro Brozany a SNK Brozany a 2 mandáty pro ČSSD. Vítězem voleb se tedy stalo SNK ED s 2 294 získanými hlasy. Zbylé nezávislé strany obdržely téměř stejný počet hlasů, lišící se jen o jednotku, a to 2 087 Pro Brozany a 2 088 SNK Brozany. Nejnižší počet hlasů byl přidělen parlamentní straně ČSSD, a to celkem 907. Lídru kandidátní listiny vítězné strany se pravděpodobně podařilo dosáhnout velké voličské přízně a všechny své spolukandidáty porazil o více než 100 hlasů. Mandát se podařilo získat také všem jeho spolukandidátům, kteří překročili hranici pro změnu pořadí. Jeden z nich byl umístěn až na 9. pozici. Obdobně tomu bylo i u ostatních kandidátních listin. U strany Pro Brozany však u jednoho mandátu rozhodlo pořadí – kandidáti č. 4 a 7 získali stejný počet 171 hlasů, upřednostněn byl kandidát ze 4. místa na listině. Lze tedy konstatovat, že v případě této obce rozhodlo o zisku mandátů ve větší míře preferenční hlasování a zájem voličů, většina ze zvolených kandidátů však kandidovala z volitelných předních pozic na listině.

Tabulka 7: Počty hlasů kandidujících subjektů v městysi Brozany nad Ohří

Pořadové číslo	Počet hlasů			
	SNK ED	Pro Brozany	SNK Brozany	ČSSD
1	313	191	245	85
2	198	208	261	123
3	168	161	155	65
4	184	171	173	53
5	165	90	153	55
6	114	154	136	56
7	140	171	117	57
8	127	197	137	83
9	175	124	95	37
10	132	108	90	78
11	107	119	102	45
12	155	105	95	47
13	120	98	114	41
14	89	106	101	38
15	107	84	114	44
Celkem	2 294	2 087	2 088	907
Hranice	167,2	152,9	152,9	66,0

Zdroj: ČSÚ (www.volby.cz), vlastní zpracování

4.3.7 Město Bohušovice nad Ohří

Dalším zvoleným zástupcem z řad obcí vyznačujících se 15členným zastupitelstvem je obec Bohušovice nad Ohří. Jedná se o město s 2 486 obyvateli patřící rovněž do správního

obvodu ORP Litoměřice, ležící cca 5 km od města Litoměřice. V tomto městě se k posledním volbám zastupitelstva dostavilo 925 z 1 995 oprávněných voličů, tedy 46,37 % voličů, kteří odevzdali celkem 12 534 platných hlasů.

Občané měli možnost volit kandidáty z celkem 6 uskupení, z nichž se ve 3 případech jednalo o parlamentní strany, konkrétně ČSSD, SPD a KSČM. Ostatní kandidátní listiny zaplnily strany Občané pro změnu (OPZ), SNK Bohušovice nad Ohří (SNK BO) a MĚSTO PRO VÁS (MPV). Ve volbách zvítězila strana SNK BO se ziskem 5 342 hlasů a rozdělila si tak 7 mandátů. Po 3 mandátech získaly strany OPZ (2 189 hlasů) a MPV (2 493 hlasů). Parlamentní strany se netěšily příliš velké voličské podpoře: KSČM (1 077 hlasů) a ČSSD (967) získaly 1 mandát a strana SPD se do zastupitelstva s 466 hlasy vůbec nedostala.

Tabulka 8: Počty hlasů kandidujících subjektů ve městě Bohušovice nad Ohří

Pořadové číslo	Počet hlasů					
	OPZ	SNK BO	ČSSD	SPD	MPV	KSČM
1	232	499	96	40	239	103
2	189	388	94	32	306	91
3	160	391	71	25	168	86
4	205	363	94	23	155	65
5	130	376	81	33	154	62
6	154	365	67	40	161	62
7	113	366	73	29	156	73
8	134	392	54	32	163	62
9	118	326	57	28	145	71
10	133	335	45	36	149	74
11	119	289	46	20	149	69
12	148	321	45	23	145	82
13	119	302	54	29	186	62
14	123	304	48	30	109	57
15	112	325	42	46	108	58
Celkem	2 189	5 342	967	466	2 493	1 077
Hranice	159,5	391,6	70,4	34,1	182,6	78,1

Zdroj: ČSÚ (www.volby.cz), vlastní zpracování

Z dat znázorněných v Tabulce 8 je patrné, že z vítězného uskupení SNK BO pouze 2 kandidáti (č. 1 a 8) překročili 10% hranici a ostatním byly mandáty rozděleny na základě pořadových čísel. Zároveň se však téměř vždy jednalo o kandidáty s nejvyššími počty hlasů, vyjma kandidátů č. 4 a 6, které v počtech hlasů překonal kandidát č. 7, jež funkci zastupitele nezískal. U ostatních nezávislých stran lze sledovat, že zastupiteli se stali pokaždé ti kandidáti, jimž se v rámci kandidátní listiny podařilo získat nejvíce hlasů. Na listině OPZ se do zastupitelstva díky množství preferenčních hlasů dostal kandidát ze 4. pozice, v případě

MPV se pak do zastupitelstva dostal kandidát dokonce až z 13. nevolitelné pozice na kandidátní listině. Z politických stran ČSSD a KSČM se do zastupitelstva dostali jejich lídři, kteří si svá místa zároveň obhájili nejvyšším počtem získaných hlasů.

4.3.8 Město Libochovice

Město Libochovice se vyznačuje 15členným zastupitelstvem a v současné době ho obývá 3 507 občanů. Je obcí s pověřeným obecním úřadem patřící do správního obvodu ORP Lovosic. Posledních komunálních voleb se zúčastnilo 1 334 z počtu 2 839 možných voličů, volební účast tedy dosáhla 46,99 %. Platných hlasů bylo odevzdáno 17 324.

Kandidátní listiny zde obsadilo celkem 6 volebních stran. Objevilo se mezi nimi 5 registrovaných politických stran. Jsou jimi strany ČSSD, Strana zelených, KSČM, Strana svobodných občanů a ANO 2011. Zbylá strana PRO Libochovice, Poplze, Dubany (PROLPD) je nezávislým subjektem. Svá místa v zastupitelstvu zde neobhájily rovnou 2 strany: ČSSD s 977 hlasy a Svobodní s 551 hlasy. K neúspěchu strany ČSSD možná přispěl fakt, že neobsadili plně svou kandidátní listinu a kandidovali v omezeném počtu 14 členů. Vítězem se stala nezávislá strana PROLPD se ziskem 6 923 hlasů a 7 mandátů. Na druhém místě se umístilo ANO s 4 067 hlasy a 4 mandátů, na třetím místě Zelení s 3 472 hlasy a 3 mandátů a na čtvrtém místě KSČM s 1 334 hlasy a 1 mandátem.

Dle výsledků znázorněných v Tabulce 9 lze opět vidět, že volby částečně ovlivnilo preferenční hlasování. Z vítězného uskupení byli do zastupitelstva zvoleni na základě pořadí kandidátů s pořadovým číslem 1 až 6 a kandidát č. 9 byl zvolen díky překročení hranice pro změnu pořadí. Hranici se podařilo překročit dalším třem kandidátům z vrchních pozic. Jeden z kandidátů, č. 6, byl zvolen navzdory tomu, že někteří jeho kolegové z nevolitelných míst obdrželi vyšší počet hlasů. V případě strany Zelených, KSČM a hnutí ANO dosáhli funkce zastupitele pokaždé ti kandidáti, kteří ve volbách obdrželi hlasů nejvíce – všichni zvolení zastupitelé z těchto uskupení přesáhli požadovanou hranici počtu bodů. Lze tedy říci, že v této obci k sestavení zastupitelstva výrazně přispělo preferenční hlasování.

Tabulka 9: Počty hlasů kandidujících subjektů ve městě Libochovice

Pořadové číslo	Počet hlasů					
	ČSSD	Zelení	PROLPD	KSČM	Svobodní	ANO
1	196	387	510	139	56	420
2	65	268	506	137	37	379
3	74	280	574	102	32	259
4	58	202	576	78	19	322
5	55	287	485	102	86	244
6	107	204	425	86	24	331
7	51	195	455	93	49	376
8	45	226	416	73	37	217
9	63	212	517	69	25	214
10	52	238	463	70	23	210
11	66	195	452	89	35	221
12	50	239	428	90	24	195
13	47	185	377	78	38	207
14	48	179	368	65	30	244
15	x	175	371	63	36	228
Celkem	977	3 472	6 923	1 334	551	4 067
Hranice	75,9	254,1	507,1	96,8	39,6	298,1

Zdroj: ČSÚ (www.volby.cz), vlastní zpracování

4.3.9 Město Ústěk

Poslední zmíněnou obcí, kde se do zastupitelstva volí 15 členů, je město Ústěk. Jedná se o pověřenou obec patřící do správního obvodu ORP Litoměřice. Počet obyvatel k roku 2021 činil 2 944. V komunálních volbách 2018 byla zjištěna 54,48% volební účast – své obálky zde odevzdalo 1 223 z celkového počtu 2 245 zapsaných voličů. Platných hlasů bylo odevzdáno celkem 16 493.

Město Ústěk v těchto volbách evidovalo celkem 7 registrovaných kandidátních listin. Ty patřily následujícím volebním stranám: 1. Hnutí za harmonický rozvoj obcí a měst, 2. ANO 2011, 3. SNK ED, 4. UHAF, 5. Sportovci pro Ústěk (SPÚ), 6. PRO ÚŠTĚCKÝ REGION (PÚR) a 7. KSČM. Čtyři z těchto stran (HNHRM, ANO, SNK Ed a KSČM) jsou registrovanými politickými subjekty. Své mandáty si obhájily všechny strany. Vítězem se stalo uskupení UHAF, které díky 5 683 hlasům získalo v zastupitelstvu 6 křesel. Za ním se umístilo HNHRM, které získalo 3 202 hlasů a 3 křesla. Dva mandáty si vysloužila strana SPÚ s 1 824 hlasy. Zbývá uskupení SNK ED (1 796 hlasů), PÚR (1 593 hlasů), ANO (1 207 hlasů) a KSČM (1 188 hlasů) získala po 1 mandátu.

Z vítězného UHAF funkci zastupitele obdrželi kandidáti umístění na 1. až 6. pozici na listině, nedošlo tedy k žádné změně pořadí. Hranici 415,8 hlasů překročili pouze první dva. Kandidát č. 12 v počtech hlasů překonal 2 zvolené zastupitele, k získání funkce to však

nestačilo. V případě HNHRM již ke změně pořadí došlo. Mandát získali kandidáti č. 1, 3 a 4, všichni dosáhli požadovaného počtu hlasů pro změnu pořadí. Kandidátovi č. 3 zároveň k zisku mandátu dopomohlo i výhodné umístění na listině, vzhledem ke skutečnosti, že jeho počet získaných hlasů se shodoval s počtem hlasů kandidáta č. 6. Ze strany SPÚ se zastupiteli stali kandidáti, kterým se v rámci listiny podařilo získat nejvíce hlasů – jednalo se o lídra a kandidáta umístěného až na 7. pozici. Obdobně tomu bylo i u zbylých uskupení, ti rovněž v každém případě vyslali do zastupitelstva kandidáta s nejvyšším počtem získaných hlasů. V případě SPÚ, PÚR a KSČM se jednalo o lídry kandidátních listin, kteří dosáhli vždy výrazně vyššího počtu hlasů než jejich spolukandidáti. Jinak tomu bylo u hnutí ANO, kde mandát získal zastupitel z 2. pozice na listině. Ten získal o pouhý 1 bod více než jeho spolukandidát s pořadovým číslem 3.

Tabulka 10: Počty hlasů kandidujících subjektů ve městě Ústěk

Pořadové číslo	Počet hlasů						
	HNHRM	ANO	SNK ED	UHAF	SPÚ	PÚR	KSČM
1	341	97	235	478	187	168	132
2	215	119	162	433	135	113	93
3	236	118	121	411	127	121	88
4	240	76	131	415	138	127	89
5	225	79	88	367	127	111	71
6	236	84	149	388	109	89	71
7	213	71	103	351	140	89	89
8	200	80	133	363	117	102	73
9	198	75	91	360	118	80	71
10	197	67	141	358	104	145	66
11	185	70	108	343	123	85	82
12	197	68	99	392	120	110	62
13	171	61	93	365	93	87	66
14	182	75	72	351	98	85	59
15	166	67	70	308	88	81	76
Celkem	3 202	1 207	1 796	5 683	1 824	1 593	1 188
Hranice	234,3	88,0	130,9	415,8	133,1	116,6	86,9

Zdroj: ČSÚ (www.volby.cz), vlastní zpracování

4.3.10 Město Štětí

Město Štětí je první ze tří měst s 21členným zastupitelstvem. S počtem obyvatel 8 584 se jedná o čtvrtou nejlidnatější obec okresu. Je pověřenou obcí spadající do správního obvodu ORP Litoměřice, od okresního města leží ve vzdálenosti cca 28 km. Ze všech sledovaných obcí se jedná o obec s absolutně nejnižší volební účastí, která dosáhla pouhých 37,01 % – voleb se zde zúčastnilo 2 548 z celkem 6 885 oprávněných voličů. Jde

o podprůměrnou volební účast jak v rámci okresu, tak i Ústeckého kraje a celé ČR. Voliči odevzdali celkem 46 648 platných hlasů.

Občané Štětí měli možnost volit mezi 7 kandidátními listinami, z nichž 3 patřily parlamentním stranám ČSSD, ODS a ANO. Dále se objevila volební strana s názvem Sdružení za bezpečné město, dostavbu družiny 2. ZŠ, rozvoje bydlení, aj. Nezávislí a KSČM. Jedná se o spojení NK s parlamentní stranou, v tabulce 11 je sdružení vyznačeno zkratkou KSČM. Zbylé listiny zaplnily nezávislé subjekty, jimiž jsou strany ŠTĚTSKO SPOLU (ŠS), Sport, zdraví a prosperita (SZP) a Svobodní a nezávislí (SN). Jedinému subjektu, straně SN, se s 1 809 hlasy nepodařilo překročit 5% volební klauzuli. Ostatní strany si mandáty rozdělily následovně: 5 mandátů pro ČSSD (10 243 hlasů), 4 mandáty pro ANO (9 050 hlasů) a SZP (8 126 hlasů), 3 mandáty pro ODS (6 969 hlasů) a ŠS (5 744 hlasů) a 2 mandáty pro koalici NK a KSČM (4 707 hlasů).

Tabulka 11: Počty hlasů kandidujících subjektů ve městě Štětí

Pořadové číslo	Počet hlasů						
	KSČM	ČSSD	ŠS	SZP	ODS	SN	ANO
1	294	668	460	593	459	147	524
2	315	682	412	537	443	139	552
3	259	560	265	487	347	130	543
4	253	542	392	342	390	98	513
5	272	450	298	489	382	54	454
6	264	588	331	322	343	82	428
7	233	433	254	393	410	87	454
8	224	630	264	307	352	118	413
9	188	471	302	461	412	82	454
10	220	472	249	429	349	73	407
11	205	504	376	451	344	93	401
12	220	529	243	327	295	60	414
13	217	400	207	360	302	77	512
14	224	454	222	388	325	75	367
15	188	381	182	429	290	56	392
16	185	407	243	271	325	70	390
17	203	456	232	339	246	78	391
18	198	440	189	267	261	98	387
19	170	375	234	290	261	53	363
20	183	390	178	259	223	74	347
21	192	411	211	385	210	65	344
Celkem	4 707	10 243	5 744	8 126	6 969	1 809	9 050
Hranice	264,4	535,7	300,3	424,6	364,1	94,6	473,0

Zdroj: ČSÚ (www.volby.cz), vlastní zpracování

Město Štětí je první z dosud analyzovaných obcí, ve které se vítězem stala parlamentní strana, a to ČSSD. Jednotliví kandidáti umístění na pozicích 1 až 3, 6 a 8, kteří funkci zastupitele získali, se patrně setkali s velkou podporou voličů a všem se podařilo překročit nutnou hranici pro změnu pořadí a získání mandátu. To samé se podařilo také zvoleným zastupitelům kandidujícím za ANO – zde si kandidáti z prvních 4 pozic na listině obhájili své funkce rovněž dostatečným ziskem hlasů. S velkou voličskou podporou se patrně setkal také kandidát č. 13 – tomu chyběly pouhé 2 hlasy k tomu, aby porazil kandidáta č. 4 a stal se zastupitelem. Také v případě všech ostatních zvolených stran se do zastupitelstva dostali kandidáti s nejvyššími počty získaných hlasů. Většinou se jedná zároveň o kandidáty z předních volitelných míst na listině. V případě strany ODS však post zastupitele získal kandidát až z 9. pozice, jemuž se podařilo zamíchat s původním pořadím. Ve městě Štětí se tedy v těchto volbách podařilo prosadit do zastupitelstva všechny kandidáty, kteří v rámci dané listiny obdrželi nejvíce hlasů. Lze tak konstatovat, že hlavní roli na personálním složení zastupitelstva hrálo patrně preferenční hlasování a zájem voličů.

4.3.11 Město Lovosice

Lovosice jsou jednou ze tří ORP nacházející se v okrese Litoměřice. V současnosti jde o 3. nejvíce zalidněnou obec v daném regionu, žije zde 8 715 obyvatel. Do místního zastupitelstva je voleno 21 členů. Volební účast v roce 2018 dosáhla, stejně jako ve městě Štětí, podprůměrné hodnoty, konkrétně 39,12 %. Voleb se zúčastnilo 2 754 z 7 039 zapsaných voličů. Bylo odevzdáno celkem 50 764 platných hlasů.

Do zastupitelstva města Lovosice kandidovalo 6 subjektů. Ve všech případech se jednalo o registrované politické strany a hnutí, případně o jejich koalice. Konkrétně jsou jimi KSČM, ČESKÁ SUVERENITA (ČS), ANO, ODS, Demokratický blok-TOP 09 a STAN (DB) a ČSSD. Absolutním vítězem voleb se zcela jednoznačně stalo hnutí ANO se ziskem 30 415 hlasů. Obdrželo tak necelých 60 % z celkového počtu hlasů a zaplnilo dvě třetiny zastupitelstva, získalo tedy 14 z 21 zastupitelských křesel. Po 2 mandátech pak zastupitelstvo obsadily strany ODS (6 358 hlasů), KSČM (5 418 hlasů) a Demokratický blok (5 371 hlasů). Strana ČSSD získala 2 969 hlasů a 1 mandát. ČESKÁ SUVERENITA se s 233 hlasy do zastupitelstva neprobojovala. Je nutno zmínit, že jako jediná strana neobsadila plně svou kandidátní listinu a do voleb dosadila pouhé 3 kandidáty.

Z jednotlivých počtů hlasů vyjádřených v Tabulce 12 lze říci, že z vítězného hnutí ANO se zastupiteli stali kandidáti z prvních 14 míst na listině. Pouze první dva kandidáti

zároveň dokázali překonat potřebnou hranici. Zde tedy k žádné změně pořadí nedošlo. Kandidáti z posledních 5 míst jsou zároveň kandidáty s nejnižším počtem získaných hlasů. Kandidátům č. 15 a 16 se však v počtu hlasů podařilo předstihnout některé ze zvolených zastupitelů. Pořadí na kandidátní listině tedy bylo klíčové. V případě ostatních úspěšných stran se však do zastupitelstva vždy probojovali kandidáti s nejvyšším počtem hlasů. Na kandidátní listině ODS lze sledovat, že největší voličské podpory dosáhl kandidát č. 13, který získal až o 100 hlasů více, než bylo nutné pro změnu pořadí, a ve výsledku se umístil na 1. místě. Podobně tomu bylo u kandidáta ze strany KSČM, který z 10. místa poskočil na 2. místo a stal se zastupitelem. Demokratický blok dosadil do zastupitelstva kandidáty z 1. a 3. místa, jimž se rovněž podařilo obdržet nejvyšší počet hlasů. Ze strany ČSSD si mandát vysloužil kandidát č. 3, a to také díky vysoké podpoře voličů a nejvyššímu zisku hlasů.

Tabulka 12: Počty hlasů kandidujících subjektů ve městě Lovosice

Pořadové číslo	Počet hlasů					
	KSČM	ČS	ANO	ODS	DB	ČSSD
1	502	74	1 774	395	356	193
2	246	45	1 665	357	309	160
3	262	114	1 444	277	422	239
4	249	x	1 557	357	338	141
5	258	x	1 474	319	305	132
6	272	x	1 524	334	239	198
7	264	x	1 518	286	272	228
8	254	x	1 389	283	234	124
9	234	x	1 388	337	289	149
10	318	x	1 454	335	346	139
11	242	x	1 494	283	199	125
12	230	x	1 490	251	212	122
13	223	x	1 592	432	257	110
14	235	x	1 383	246	245	117
15	299	x	1 491	262	259	115
16	239	x	1 451	256	203	121
17	230	x	1 352	314	181	109
18	210	x	1 277	304	172	104
19	227	x	1 270	265	169	101
20	219	x	1 240	242	192	110
21	205	x	1 188	223	172	132
Celkem	5 418	233	30 415	6 358	5 371	2 969
Hranice	283,8	84,7	1 592,8	332,2	280,5	155,1

Zdroj: ČSÚ (www.volby.cz), vlastní zpracování

4.3.12 Město Roudnice nad Labem

Poslední analyzovanou obcí je ORP Roudnice nad Labem. Žije zde 12 770 obyvatel a je tak, hned po okresním městě, 2. nejlidnatější obcí v regionu. Do zastupitelstva bylo voleno, stejně jako v předchozích 2 městech, 21 členů. Volební účast zde dosáhla v rámci regionu a ČR podprůměrné hodnoty 42,06 %. Z 10 025 možných voličů se jich komunálních voleb zúčastnilo 4 217. Platných hlasů bylo odevzdáno 79 745.

Město zaznamenalo v posledních volbách do zastupitelstva celkem 7 kandidátních listin. Obsadilo je 5 registrovaných politických stran a hnutí, jimiž jsou ODS, ČSSD, ANO, KDU-ČSL a KSČM. Zbývajících stranami jsou SPOLEČNĚ PRO ROUDNICI N. L. (SPR) a Akce R. Kandidátní listina SPR byla obsazena NK bez PP. Akce R pak do voleb dosadila některé členy politické strany TOP 09, pod jejíž záštitou strana vznikla. Výsledky voleb nebyly zdaleka tak jednoznačné, jako v případě předchozího města Lovosice. Ve volbách zvítězilo SPR s celkovým počtem 23 190 dosažených hlasů a 7 mandátů. Těsně za ním se umístila Akce R, které se podařilo získat 22 130 hlasů a 6 mandátů. 3 zastupitele si pak vybojovalo hnutí ANO s 11 749 hlasy. Strany ODS (8 971 hlasů) a KSČM (6 463 hlasů) získaly 2 mandáty. Zbylý 1 mandát náleží KDU-ČSL, která obdržela 5 349 hlasů. ČSSD si své místo v zastupitelstvu neobhájila. Tato strana však svoji kandidátní listinu obsadila pouhými 14 kandidáty z 21 možných.

Tabulka 13 znázorňuje počty hlasů jednotlivých kandidátů konkrétních kandidátních listin. Na první pohled lze vidět, že strany SPR a Akce R jmenovaly do zastupitelstva své kandidáty z prvních míst na listině. Tři zvolení kandidáti z SPR se zároveň setkali i s velkou voličskou podporou a dosáhli požadovaného počtu hlasů pro změnu pořadí, zbývajícím kandidátům k zisku mandátu dopomohlo pořadí na listině. Obdobně tomu bylo i v případě Akce R, kdy se prvním 4 zvoleným kandidátům podařilo rovněž překročit požadovanou hranici a zbylí 2 byli do zastupitelstva zvoleni díky výhodné pozici na listině. Opět lze pozorovat stejný jev jako u města Lovosice, kdy kandidáti z méně úspěšných stran, které ve volbách získaly nízký počet mandátů, byli do zastupitelstva zvoleni na základě vysokého počtu získaných hlasů. Z hnutí ANO se do zastupitelstva kromě kandidátů z prvních 2 míst probjoval také kandidát s 3. nejvyšším počtem hlasů umístěn až na 10. pozici. ODS své mandáty rozdělila kandidátům č. 1 a 6, kteří získali téměř stejný počet hlasů. KSČM do zastupitelstva vyslala kandidáty z prvních 2 míst, ti však zároveň obdrželi nejvíce hlasů. KDU-ČSL pak svůj jediný mandát přidělilo kandidátovi č. 4, který byl z hlediska počtu získaných hlasů výrazně úspěšnější než ostatní spolukandidáti.

Tabulka 13: Počty hlasů kandidujících subjektů ve městě Roudnice nad Labem

Pořadové číslo	Počet hlasů						
	ODS	Akce R	ČSSD	SPR	ANO	KDU-ČSL	KSČM
1	645	1 294	299	1 718	883	390	576
2	630	1 274	194	1 481	784	245	488
3	479	1 379	128	1 164	665	272	444
4	398	1 249	120	1 101	658	574	277
5	404	1 047	162	1 235	574	230	331
6	646	1 103	101	1 068	609	264	388
7	347	1 115	122	1 080	524	274	276
8	388	1 044	95	1 110	520	273	268
9	378	1 109	75	1 077	602	252	270
10	409	1 083	91	1 147	673	214	267
11	394	981	169	1 073	501	237	298
12	365	1 007	154	1 112	488	238	270
13	409	1 078	109	1 011	546	215	268
14	388	1 028	74	1 043	480	210	257
15	559	966	x	1 078	513	210	282
16	479	940	x	1 052	480	201	251
17	347	912	x	1 051	469	205	260
18	302	918	x	914	464	231	257
19	310	893	x	931	451	204	252
20	363	888	x	872	443	180	243
21	331	822	x	872	422	230	240
Celkem	8 971	22 130	1 893	23 190	11 749	5 349	6 463
Hranice	469,7	1 158,3	148,5	1 214,4	614,9	279,4	337,7

Zdroj: ČSÚ (www.volby.cz), vlastní zpracování

5 Výsledky a diskuse

5.1 Komparace volebních výsledků

Na základě rozebraných výsledků voleb lze kandidáty z úspěšných volebních stran, kterým se podařilo získat mandát, rozdělit do několika skupin:

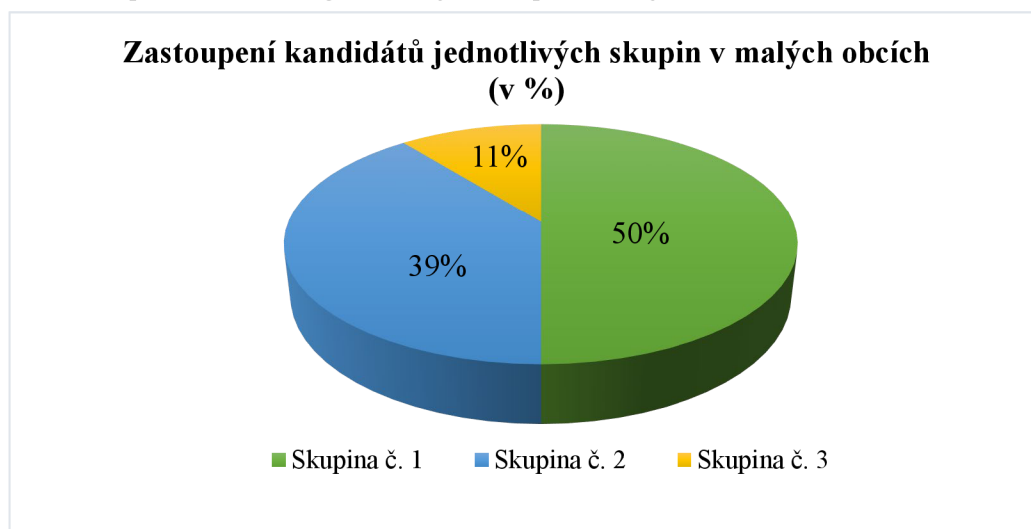
- 1) byli umístěni na volitelném místě na kandidátní listině a zároveň získali dostatečný počet hlasů pro vstup do zastupitelstva,
- 2) byli umístěni na volitelném místě na kandidátní listině, ale neobdrželi dostatečný počet hlasů a mandát získali pouze na základě pořadí,
- 3) byli umístěni na nevolitelném místě, avšak získali dostatečný počet hlasů pro změnu pořadí a mandát získali díky vysokému počtu hlasů.

Volitelným místem je v tomto kontextu rozuměno přiřazení takového pořadového čísla, které by kandidátovi zajistilo mandát v případě, kdy by rozhodovalo o vstupu do zastupitelstva pouze pořadí. Zkoumané obce jsou rozděleny do 3 velikostních kategorií v závislosti na velikosti jejich zastupitelstev. Malé obce se v tomto případě vyznačují 7člennými zastupitelstvy, střední obce 15člennými a velké obce 21člennými zastupitelstvy.

5.1.1 Malé obce

V jednotlivých malých obcích, jejichž volební data byla podrobena analýze, se vyskytlo celkem 28 úspěšných kandidátů. 14 z nich, tedy celkem 50 %, se řadí do skupiny č. 1, 11 kandidátů (39 %) do skupiny č. 2 a pouze 3 kandidáti (11 %) do skupiny č. 3.

Graf 2: Zastoupení kandidátů jednotlivých skupin v malých obcích (v %)

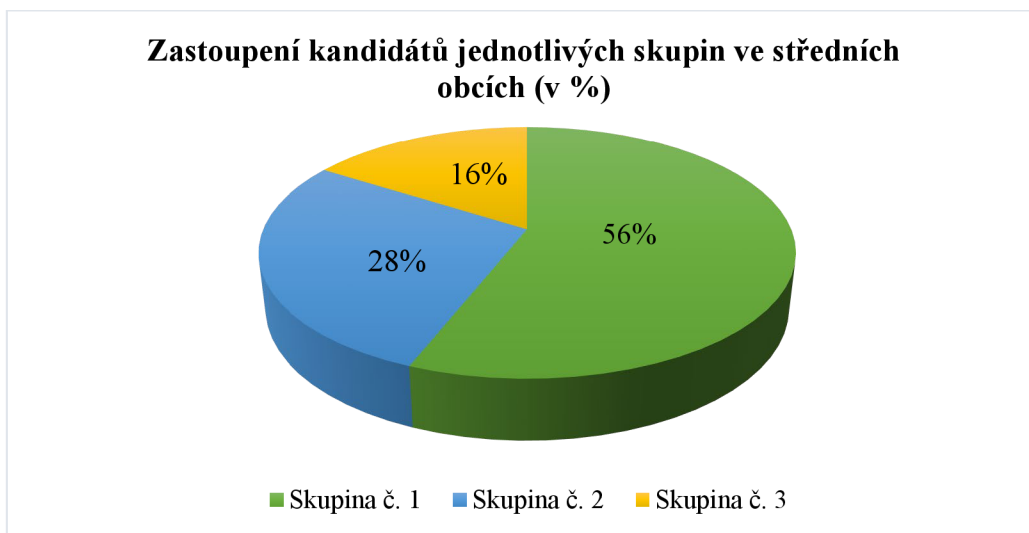

Zdroj: vlastní zpracování

5.1.2 Střední obce

V kategorii středních obcí bylo analyzováno celkem 75 kandidátů, kteří následně získali funkci zastupitele. Celkem 42 z nich (56 %) zastupuje skupinu č. 1, 21 (28 %) skupinu č. 2 a zbylých 12 (16 %) zastupuje skupinu č. 3.

Graf 3: Zastoupení kandidátů jednotlivých skupin ve středních obcích (v %)

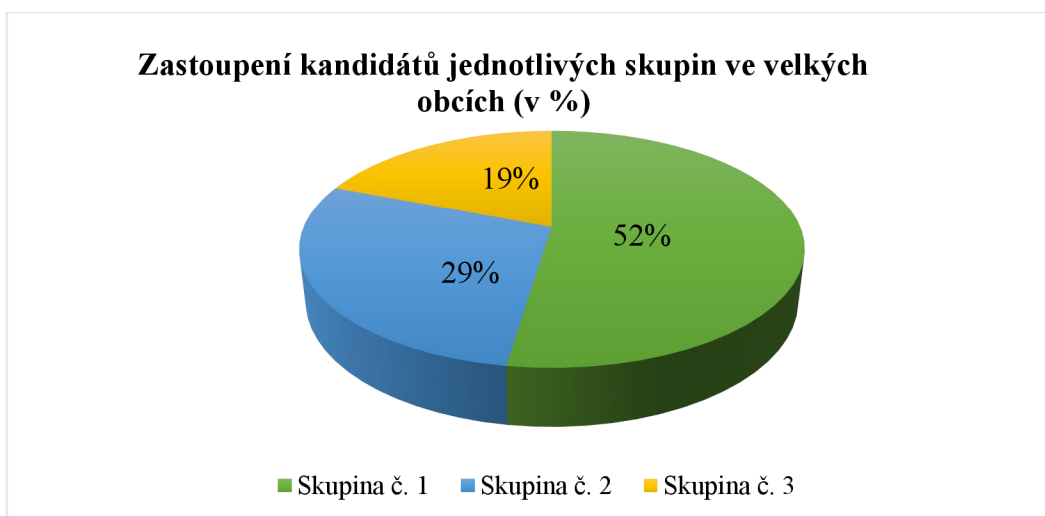

Zdroj: vlastní zpracování

5.1.3 Velké obce

V kategorii velkých obcí bylo pozorováno 63 zastupitelů, jimž se podařilo vstoupit do zastupitelstva. 33 z nich (52 %) jsou zástupci skupiny č. 1, 18 (29 %) skupiny č. 2 a 12 (19 %) reprezentují skupinu č. 3.

Graf 4: Zastoupení kandidátů jednotlivých skupin ve velkých obcích (v %)

Zdroj: vlastní zpracování

5.2 Vyhodnocení volebních výsledků

Na základě komparace výsledků voleb obcí 3 uvedených velikostních kategorií je patrné, že úspěšnost kandidátů zastoupených v jednotlivých skupinách s velikostí obce a jejího zastupitelstva příliš nesouvisí. Výsledky obcí jednotlivých velikostních kategorií se od sebe výrazně neodlišují. Největší míra úspěšnosti se vyskytuje u kandidátů patřících do skupiny č. 1, a to bez ohledu na velikost obce. Ve všech velikostních kategoriích dosáhla minimálně 50% zastoupení. Těmto zastupitelům byl mandát přidělen díky umístění na volitelném místě listiny. Své mandáty se jim zároveň podařilo obhájit vysokým počtem hlasů a překročením požadované hranice hlasů pro změnu pořadí. To znamená, že zastupiteli by se stali i v případě, kdy by o vstupu do zastupitelstva rozhodovaly pouze počty získaných hlasů. Nelze tak zpochybnit fakt, že umístění na volitelných místech kandidátní listiny kandidáty výrazně zvýhodňuje. Lze předpokládat, že strany na vysoké pozice svých kandidátních listin umísťují nejvýraznější osobnosti, u kterých je nejvíce pravděpodobné, že se setkají s velkou podporou voličů. Zejména pak lídři kandidátních listin byli ve většině případů ve volbách úspěšní. Objevilo se zde pouze několik málo výjimek, kdy byli upřednostněni kandidáti z nižších pozic. Zvýhodnění jsou také v případě, kdy volič kombinuje své hlasy a volí vybranou stranu a zároveň určité kandidáty z jiných volebních stran. V takovém případě samozřejmě záleží, kolik preferenčních hlasů volič uplatnil, je ovšem jasné, že volená strana obdrží pouze zbývající voličovy hlasy a její jednotliví kandidáti budou upřednostněni dle pořadí.

Druhou nejvíce zastoupenou skupinou kandidátů je v obcích všech velikostních kategoriích skupina č. 2. Jedná se o kandidáty, kteří získali funkci zastupitele na základě pořadí, přičemž ale neobdrželi požadovaný počet hlasů pro jeho změnu. Mnohdy byli upřednostněni na úkor kandidátů z nevolitelných pozic, kteří je překonali z hlediska počtu hlasů, avšak nedosáhli požadovaného počtu hlasů pro změnu pořadí a nemohli tak být zvoleni do zastupitelstva. Zastoupení kandidátů se v kategorii středních a velkých obcí pohybuje mezi 28 a 29 %, u malých obcí dosáhla až 39% zastoupení. To je dáno pravděpodobně tím, že v případě jedné ze sledovaných malých obcí nepřekročil požadovanou hranici ani jeden kandidát a o vstupu do zastupitelstva tak rozhodlo pouze předem určené pořadí na kandidátní listině.

Nejméně kandidátů je zastoupeno ve skupině č. 3, a to opět bez ohledu na velikost obce. Těmto kandidátům umístěným na nevolitelném místě na listině se podařilo překročit

požadovaný počet hlasů pro změnu pořadí, převýšit počet hlasů některých z kandidátů umístěných na volitelném místě, a získat tak mandát v zastupitelstvu. Překvapivé však je, že v největší míře se vyskytovali v kategorii velkých obcí (19 %), přičemž v kategorii malých obcí byli zastoupeni pouze v 11 % případů. Lze tak prokázat, že výskyt těchto kandidátů není příliš častý, ale ani zanedbatelný, a to ani v obcích s vyšším počtem obyvatel.

Jedním ze sledovaných faktorů byla také volební účast v jednotlivých obcích. Zde již velikost obce hraje určitou roli. Ve všech zkoumaných malých obcích byla hodnota volební účasti pokaždé nad průměrem. V nejméně zalidněné obci Píšťany se vyšplhala dokonce na téměř 80 procent. Takovou volební účast lze označit za velmi vysokou. V kategorii velkých obcí, kterou v této práci reprezentují tři nejlidnatější obce okresu (vyjma okresního města Litoměřice), naopak dosáhla volební účast ve všech případech podprůměrné hodnoty. Nejnižší volební účast byla zaznamenána ve městě Štětí, kde se voleb zúčastnilo pouhých 37 % oprávněných voličů.

Dále je na základě výsledků možno potvrdit tvrzení, že v malých obcích je pravidlem minimální zastoupení politických stran. Ve všech analyzovaných malých obcích se objevili pouze NK bez PP a jejich sdružení. V kategorii středních obcí se na kandidátních listinách politické strany vyskytovaly, avšak se ve většině případů jednalo spíše o NK kandidující pod jménem určité parlamentní strany. V těchto obcích nebyla sledována příliš velká podpora politických stran zastoupených v Parlamentu, úspěšnější byla zpravidla místní SNK. Velké voličské podpoře se politické strany a hnutí těšily pouze v kategorii velkých měst, kde jejich zastoupení nad SNK převládá. Vůbec nejvyšší podpora politické strany byla zaznamenána ve městě Lovosice, kde se suverénním vítězem stalo hnutí ANO a obsadilo dvě třetiny zastupitelstva.

6 Závěr

Cílem práce bylo posoudit systém voleb do obecních zastupitelstev s ohledem na jeho problematické aspekty. Dílčím cílem bylo zanalyzovat výsledky komunálních voleb 12 zvolených obcí a na základě nich posoudit vliv zájmů voličů na následné složení zastupitelstev v daných obcích. Voličská podpora je v tomto případě usuzována z počtu získaných hlasů jednotlivých kandidátů. Je nutno zohlednit, že z výsledků voleb, které poskytuje server ČSÚ, není možno zjistit, jakým konkrétním způsobem voliči uplatnili svoji volbu a kolik z nich využilo preferenční hlasování.

Analyzovány byly výhradně počty hlasů kandidátů, kterým se následně podařilo vstoupit do místních zastupitelstev. Jednotlivé obce byly rozděleny do 3 velikostních kategorií na základě velikosti jejich zastupitelstev, mezi jednotlivými kategoriemi však nebyly prokázány příliš velké rozdíly. Průměrně v 53 % případů se zastupitelé stali kandidáty, kteří stáli na volitelném místě kandidátní listiny a zároveň dosáhli požadovaného počtu hlasů pro změnu pořadí na kandidátní listině a do zastupitelstva by vstoupili i v případě, kdyby hrály roli pouze počty získaných hlasů. Je však třeba zohlednit fakt, že umístění na vysoké pozici kandidátní listiny kandidáty významně zvýhodňuje. V průměru 15 % kandidátů bylo do zastupitelstva zvoleno z nevolitelné pozice díky překročení požadované hranice pro zamíchání pořadí na kandidátce. Celkem 68 % sledovaných zastupitelů se tedy podařilo překročit požadovanou hranici pro změnu pořadí, která vyžaduje, aby kandidát získal nejméně o 10 % více hlasů, než je vypočtený průměr hlasů na 1 kandidáta téže volební strany. Tento výsledek lze interpretovat tak, že podpora voličů a udělování preferenčních hlasů daným kandidátům hrálo na složení místních zastupitelstev roli z 68 %. Zmíněná hranice pro změnu pořadí se tedy nejeví jako obtížně překonatelná a získat mandát na základě počtu získaných hlasů v komunálních volbách zdaleka není nemožné. Analýza však byla provedena na vzorku obcí s poměrně nízkým počtem obyvatel – nejvíce zalidněné město nepřesahuje 13 000 obyvatel. Je třeba vzít v potaz, že k jiným výsledkům může dojít například u velkých municipalit s více než 20 000 obyvateli, které do analýzy nebyly zahrnuty.

Zaměříme-li se na zbývajících 32 % zastupitelů, ti své funkce získali díky výhodnému umístění na listině a zmíněnou hranici se jim překročit nepodařilo. Tito zastupitelé byli zvýhodněni samotným mechanismem volebního systému. Mnohdy byli upřednostněni před kandidáty s vyššími počty hlasů a s tím pojící se voličskou podporou.

Výsledek tak podporuje tvrzení, že komunální volby zdaleka ve všech případech nereflektují skutečnou podporu voličů. Ke zvýšení transparentnosti těchto voleb by mohla přispět taková úprava volebního systému, při níž by došlo kupříkladu ke zrušení 10% hranice a mandáty by byly následně přiřazovány podle výše dosažených hlasů – pořadí na kandidátce by pak nebylo důležitým faktorem pro ustanovení místních zastupitelstev.

Na vzorku analyzovaných obcí se 7členným zastupitelstvem se objevila i taková obec, kde došlo k opakování voleb v důsledku poklesu počtu zastupitelů pod požadovanou hranici 5 členů z důvodu neshod v zastupitelstvu. To je v takto malých obcích poměrně často vyskytujícím se jevem, a proto ho nelze nechat bez povšimnutí. Jako řešení tohoto problému se nabízí úprava stávající hranice 5 na 7 členů, přičemž by v platnosti zůstala podmínka, že počet členů zastupitelstva nesmí klesnout pod polovinu. Toto opatření by zapříčinilo, že by zastupitelstva mohla fungovat v mnoha případech i ve čtyřčlenné sestavě a k opakovaným volbám by nemuselo docházet v tak velké míře.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Literatura

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

BUREŠ, Jan, CHARVÁT, Jakub, JUST, Petr, ŠTEFEK, Martin. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4283-0.

ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-87197-00-4.

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPIK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

ČMEJREK, Jaroslav, KOPŘIVA, Radek. *Základy veřejné správy*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2007. ISBN 978-80-213-1626-3.

HÁJEK, Lukáš, BALÍK, Stanislav. *Komunální volby v roce 2018*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2020. ISBN 978-80-210-9602-8.

CHYTILEK, Roman, ŠEDO, Jakub, LEBEDA, Tomáš, ČALOUK, Dalibor. *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-548-6.

KADERÁBKOVÁ, Jaroslava, PEKOVÁ, Jitka. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-956-2.

KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0218-9.

7.2 Odborné články

JAROŠ, Bronislav, BALÍK, Stanislav. *Nové komunální volby v ČR 2002-2017: blokující menšiny? Acta Politologica* [online]. 2018, roč. 10, č. 1, s. 139-152 [cit. 2022-02-03]. ISSN 1803-8220. Dostupné z: <https://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/001505.pdf>

KOPŘIVA, Radek. *Analytické možnosti využití preferenčních hlasů při výzkumu volebního chování ve volbách zastupitelstev obcí. Acta Politologica* [online]. 2012, roč. 4, č.3, s. 315-333 [cit. 2022-02-02]. ISSN 1803-8220. Dostupné z: <https://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00334.pdf>

LEBEDA, Tomáš. Hlavní proměnné proporčních volebních systémů. *Sociologický časopis* [online]. 2001, roč. 37, č. 4, s. 425-448 [cit. 2022-01-06]. ISSN 2336-128X. Dostupné z: <https://sreview.soc.cas.cz/pdfs/csr/2001/04/03.pdf>

LEBEDA, Tomáš. Komunální volby klamou. Krátké zastavení nad problematickými aspekty volebního systému pro obecní zastupitelstva. *Acta Politologica* [online]. 2009, roč. 1, č. 3, s. 332-343 [cit. 2022-01-24]. ISSN 1803-8220. Dostupné z: <https://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00056.pdf>

ŠEDO, Jakub. Preferenční hlasy v komunálních volbách – zdroj obměny či stability volených reprezentantů? *Acta Politologica* [online]. 2009, roč. 1, č. 3, s. 344-365 [cit. 2022-02-03]. ISSN 1803-8220. Dostupné z: <https://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00057.pdf>

7.3 Legislativa

Ústava České republiky (Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.) [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Zákon o obcích (obecní zřízení) (Zákon č. 128/2000 Sb.) [online]. [cit. 2021-11-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-2>

Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů (Zákon č. 491/2001 Sb.) [online]. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

7.4 Internetové zdroje

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Administrativní rozdělení okresu Litoměřice* [online]. [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11248/17833311/Litoměřice.png/72d5d7dd-5335-4fd9-a12b-7b3ba794eadf?version=1.1&t=1478242286536>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Charakteristika okresu Litoměřice* [online]. [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/charakteristika_okresu_litomerice

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet obyvatel v obcích Ústeckého kraje k 1.1.2021* [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11248/29516765/obyvUK1_1_2021.pdf/a3b33658-3107-4231-91fc-ce9a4d1ecc65?version=1.1

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Výsledky voleb a referend* [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.volby.cz>

MAPY.CZ. *Okres Litoměřice*. [online]. [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=14.8462938&y=50.6389729&z=9&source=dist&id=23>